

شماره سند: ۳۵

فرستنده: کارگزاری اردبیل

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: ورود روسها به ایران (سواد گزارش)

تاریخ: ۸ ربیع الاول ۱۳۳۳

نمره: ۴۲۷

استخراج تلگراف اردبیل

روسها پستهای خود را که در کنار رودخانه سرحدی آستارا داشتند سوق و هر روز دسته بزرگی از ایرانی از روسیه مراجعت می نمایند. معاون کارگزاری از آستارا اطلاع داده اهالی و ارامنه آستارای محلات دکان و خانه خود را فروخته فرار می نمایند. معلوم نیست چه خبر است. نمره

۸۲۷

امضاء: مدیر القطان^۱

حاشیه:

- به وزارت داخله اطلاع بدهید اداره روس هم مستحضر باشند.

شماره سند	۳۵
تاریخ	۸ ربیع الاول ۱۳۳۳
موضوع	ورود روسها به ایران (سواد گزارش)
فرستنده	کارگزاری اردبیل
گیرنده	وزارت امور خارجه

بسم الله الرحمن الرحیم
 وزارت امور خارجه
 تهران
 تاریخ: ۸ ربیع الاول ۱۳۳۳
 شماره سند: ۳۵
 موضوع: ورود روسها به ایران (سواد گزارش)
 فرستنده: کارگزاری اردبیل
 گیرنده: وزارت امور خارجه

شماره سند	۳۵
تاریخ	۸ ربیع الاول ۱۳۳۳
موضوع	ورود روسها به ایران (سواد گزارش)
فرستنده	کارگزاری اردبیل
گیرنده	وزارت امور خارجه

بسم الله الرحمن الرحیم
 وزارت امور خارجه
 تهران
 تاریخ: ۸ ربیع الاول ۱۳۳۳
 شماره سند: ۳۵
 موضوع: ورود روسها به ایران (سواد گزارش)
 فرستنده: کارگزاری اردبیل
 گیرنده: وزارت امور خارجه

۱. بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۳۲ ه. ق. کارتن ۶۶، دوشبه ۵.

وزارت امور خارجه

اداره دائره

مورخه ۸ ربيع الاول ۱۳۳۳

نمره ۳۳۷

ص. ۵۰

استخراج تکالیف اردو بیه

روسها پست و غیره در کار خود و فغانه سه صد را تا راد داشته نون
 و روز دسته بزرگ از ایران از روسیه مراتب نمایانیه مساوی
 که در کار از آثار اطلاع داده و از آنجا که آثار در مملکت دکان
 و فغانه غیره از فغانه فرار نمایانیه معلوم نیست غیر است ۱۳۳۷
 میرالمطین

مستخرج
 روز

اداره روسیه
 ۱۹

شماره سند: ۳۶

فرستنده: کارگزاری تبریز

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: قشون روس در آذربایجان

تاریخ: ۱۱ ربيع الثاني ۱۳۳۳

نمره: ۴۴۷۲

استخراج رمز تبریز

برطبق مقررات مرقومه مورخه ۲۲ ربيع الاول نمره ۸۰۹ مراسله به جنرال قونسولگری روس حاضر کرده، به ملاحظه اینکه شاید بعضی عبارات آن محتاج تغییر و تبدیل باشد مسوده را عیناً درج می نماید. از قرار معلوم در بعضی از ولایات آذربایجان من جمله در سلماس قوه نظامی روس جین خروج از آنجا صورت منازل و اماکن مسکونه خود و چند نفر دیگر را به خط روس نوشته بدون اینکه معلوم شود آن اماکن به چه چیزها مشتمل هستند. مأمورین محلی را به تصدیق آن صورت مکلف داشته مهرانده اند؛ چون ترتیب غیر معمول و از نقطه نظر مهام شناسی پرواضح است که به واسطه عدم مساعدت اولیای امور آن دولت بهیه با پیش بینیها و نظریات اولیای دولت علیه و معین نشدن حقوق یک دولت بی طرف از جانب دولتین متخاصمه در خاک آن دولت آذربایجان میدان جنگ واقع شده؛ لهذا با کمال توقیر و احترام زحمت افزا و خاطر دقایق شناسی آن جناب دوستان استظهاری را مستحضر می دارد که نظر به مراتب مذکوره در این مورد و نظایر آن هیچ گونه مسئولیتی به عهده مأمورین محلیه وارد نخواهد بود. انتها استدعا دارد در صورت تصویب تلگرافاً اجازه صادر شود که مراسله را امضی و به جنرال قونسولگری ارسال دارد. منتظر امر مبارک است. ۹ ربيع الثاني، نمره ۴۴۷۲، اسداله^۱

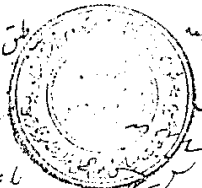
حاشیه:

- فوری اداره روس - دقت نموده با مراجعه به سابقه امر جواب لازم را زودتر صادر نمایید.

وزارت امور خارجه
اداره دائره
مورخه ۱۱ ربیع الثانی ۱۳۳۰
نبره
صمیمه

الحاج رزق تبریز

مقرر است مرتبه سومه ۲۲ ربیع الاول ۱۳۳۰ میلادی در مورد خیرات و فواید و غیره
که در محله ایلیک شایه بعضی عبارات آن محتاج تفسیر و تبیین باشد
تا عنایه درج منافی در قوام مسلم در بعضی از ولایات لاریجان نموده
ملاحظه فرود نظر روس معین فرود از انجا که در بعضی از ولایات لاریجان نموده
تفسیر دیگری به خط روس نوشته بدون اینکه مسلم بود آن اما کتب بجز چیزها
مستند ما میریم این ربه تصدیق آن صورت مختلف دانسته مرادند
باین ترتیب غیر معمول در لغت لغت ما این است و این است اولیای مسلم
مسئولت او و امر دولت باید این نیز میزاد نظریات او باید
بسیار در این زمین حقوق محدودیت میسر است از جانب ما
و خاک آن است که در بیان میدان تکلیف واقع شده لهذا با کمال
و احترام زحمت او را و فایده آن شایسته کتاب در این است
که مستحق میسر بود که نظر برابر است که در این مورد و نظریات
مستند است به صورت ما میریم معینه و اولیای او را

Handwritten signatures and notes in Persian script, including the name 'Razq' and other illegible text.

www.tabarestan.info
تبرستان

شماره سند: ۳۸

فرستنده: وزارت داخله

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: سوء رفتار نظامیان روس در رشت

تاریخ: ۲۴ حوت (۲۷ ربیع الثانی ۱۳۳۳)

نمره: ۷۸۱

مقام مقدس وزارت جلیله داخله دامت شوکته

موقع را مغتنم شمرده برای اینکه به وسیله راپورت‌های جعلی اشتباهکاری نشود با کمال احترام اطلاعات ذیل را به آن وزارت جلیله می‌دهم. روزشنبه ۲۲ برج حوت بعد از ظهر سه نفر قزاق روسی در حال مستی از بازار عبور می‌کردند فریاد می‌زدند و عربده می‌کشیدند و نسبت به عابرین فحاشی می‌نمودند. به طوری که بعضی از داکاکن را مجبور به بستن کرده بودند بعد از آن از بازار به مسجد جامع رفته و در خارج مسجد به دیوار آن ادرار کرده بودند. وقتی که چنین اتفاق می‌افتد مردم با یک حال متنفّر و انزجار دوره می‌کنند و فریاد می‌زنند آن وقت اداره نظمیه مجبور به مداخله و جلوگیری از سایر وقوعات محمله می‌شود. قزاقها را به زور گرفته و محترماً با درشکه به قونسولگری روس جلب نموده‌اند.

دیروز که یکشنبه ۲۳ برج حوت بود، منشی دوم قونسولگری روس به اتفاق رئیس قزاقهای روس و شریعت زاده منشی ایرانی از طرف قونسولگری به نظمیه آمدند در حالی که در دورشان متجاوز از ده نفر قزاق روسی بود وقتی که ایشان به نظمیه آمدند بنده چون اطلاعی از مقصودشان نداشتم تصور کردم دوستانه برای ملاقات آمده‌اند. به طور خوشی آنها را پذیرفته و ضمناً استنهایم از جهت آمدنشان کردم. جواب دادند که دیشب آژانها در موقع جلب سه نفر قزاق روسی به قونسولگری آنها را تنه داده و زده‌اند و تحقیقات فوری در این باب تقاضا کردند. کمیسر

و صاحب منصب کشیک شب ۲۴ برج حوت به فوریت حاضر شدند و صاحب منصب کشیک راجع به واقعه مست کردن قزاقها و غیره توضیحات مکفی با بیانات محکم داد و بخوبی واضح شد که تنه زدن و کشیدن در حق قزاقها به عمل نیامده؛ بلکه در موقعی که آژانها می‌خواستند آنها را به قونسولگری جلب نمایند چون امتناع می‌کردند دست برده‌اند به قوت تمام با دستهای سخت آنها را وارد درشکه کرده جلب نموده‌اند. ثابت شد که قزاقهای روس دروغ گفته بودند به آن جهت قونسول دولت بیهی روس تقاضا کرده بود باید مأمورین جلب قزاقها تنبیه شده و در وقتی که تحقیقات کامله به عمل آمد و مسئله کشف شد منشی دویم قونسولگری خود اقرار به رضامندی کرد و گفت که قزاقها باید بخوبی تنبیه شوند.

خاطر مقدس آن وزارت جلیله را به این وسیله مستحضر نموده عرض می‌کنم که اتحاد و دوستی بین قونسولگری و اداره نظمیه با چنین جزئیات ابداً تغییری نیافته است و نمی‌یابد و هم چنین عرض می‌نمایم آن ایرانیهایی که در تحت حمایت دولت روس‌اند همیشه می‌خواهند خیالات و کارهای اداره نظمیه را به هم بزنند و نیات آنها به خوبی کشف و ثابت شده، غالباً راپورت‌های خیلی افواهی در شهر منتشر می‌کنند و امر بعد از تحقیق ثابت می‌شود که دروغ بی‌اصل بوده است. احترامات فائقه را نسبت به آن وزارت جلیله به این وسیله تقدیم می‌دارم. محل امضا استوارک. سجع مهر: وزارت داخله اداره تأمینات عمومی ۱۳۳۲.

شماره سند: ۳۹

فرستنده: وزارت داخله

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: سوء رفتار نظامیان روس در رشت

تاریخ: ۱۵ جمادی الاولی ۱۳۳۳

نمره: ۲۳۸۳۲/۹

وزارت جلیله امور خارجه

از نظمیة رشت راپورت مشروحی از سوء رفتار سه نفر قزاق روسی رسیده، چون جالب دقت و توجه است لهذا سوادى از آن لفاً ایفاد داشته و توجهات لازمه را از آن وزارت جلیله خواستار است. خاتمه این نکته را متذکر می شوم که این قبیل اقدامات قزاق و سالداتهای روس تولید اشکالات خواهد نمود و جلوگیری از آن نهایت ضرورت را خواهد داشت. امضاء، سجع مهر: وزارت داخله

حاشیه:

۱- اداره روس - به سفارت نوشته شده است.

وزارت داخله

اداره انبیاات عمری دائره

نمره - ۲۳۸۳۲/۹

مورخه ۱۵ شهر حاکمیر لایله ۱۳۳۳
ضمیمه

وزارت جلیله امور خارجه

از نظمیة رشت راپورت مشروحی از سوء رفتار سه نفر قزاق روسی رسیده، چون جالب دقت و توجه است لهذا سوادى از آن لفاً ایفاد داشته و توجهات لازمه را از آن وزارت جلیله خواستار است. خاتمه این نکته را متذکر می شوم که این قبیل اقدامات قزاق و سالداتهای روس تولید اشکالات خواهد نمود و جلوگیری از آن نهایت ضرورت را خواهد داشت.

وزارت داخله
مهر و امضاء

شماره سند: ۴۰

فرستنده: سفارت عثمانی

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: اعتراض دولت عثمانی در رابطه با ورود اسلحه و مهمات روسها از طرف قوچان

تاریخ: ۲۲ جمادی الاول ۱۳۳۳

نمره: ۲۷

جناب مستطاب فخامت و مناعت نصاب کفایت و کفالت انتساب دوستان استظهار مشفق معظم افخم مهربانا.

موافق اطلاعاتی که سفارت کبری حاصل کرده است روسها باز از طرف قوچان اسلحه و مهمات می گذرانند و مأمورین محلیه هم در عوض منع و جلوگیری ابراز مساعدت نموده اند آیا این قبیل رفتار که امثال آن از ابتدای جنگ تاکنون به دستگیری مأمورین گمرکی و محلی بسیار واقع شده است مخالف با نشر اعلان بی طرفی آن دولت علیه نمی باشد. لہذا، دوستدار گذرانیدن روسها اسلحه و مهمات را از جهت قوچان کاملاً مخالف با بی طرفی آن دولت علیه دانسته و پروتست می نماید و بدیهی است که اقدامات لازمه در تحقیق مسئله و تجزیه مرتکبین و منع تکرر آن به عمل خواهند آورد و دوستدار پیوسته منتظر است که اولیاء عظام آن دولت علیه محافظه بی طرفی را بالفعل اثبات فرمایند. همواره احترامات فایقه را تجدید می نماید. امضاء:

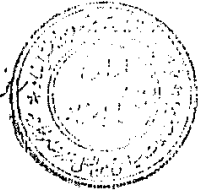
عصمت

حاشیه:

- به سفارت روس نوشته شد.

عدد ۲۳۱
۲۲
۲۲ جمادی الاول ۱۳۳۳

باعتبار این امر و با توجه به اینکه روسها در قوچان اسلحه و مهمات می گذرانند...

این اطلاعیه به سفارت کبری می رسد است روسها باز از طرف قوچان اسلحه و مهمات می گذرانند...

در عین حال مأمورین محلیه هم در عوض منع و جلوگیری ابراز مساعدت نموده اند...

این قبیل رفتار که امثال آن از ابتدای جنگ تاکنون به دستگیری مأمورین گمرکی و محلی بسیار واقع شده است...

لہذا، دوستدار گذرانیدن روسها اسلحه و مهمات را از جهت قوچان کاملاً مخالف با بی طرفی آن دولت علیه دانسته و پروتست می نماید...

بدیهی است که اقدامات لازمه در تحقیق مسئله و تجزیه مرتکبین و منع تکرر آن به عمل خواهند آورد...

منتظر است که اولیاء عظام آن دولت علیه محافظه بی طرفی را بالفعل اثبات فرمایند. همواره احترامات فایقه را تجدید می نماید. امضاء:

شماره سند: ۴۱

فرستنده: کارگزاری تبریز

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: قتل و جرح سکنه قریه حسن لو توسط نظامیان روس

تاریخ: ۳ رجب ۱۳۳۳

نمره: ۱۲۹۶

تلگراف تبریز

رمز نمره ۲۵۳ زیارت مراتب فوراً از کارگزار اردبیل استعلام این طور می نویسد: مطابق تحقیقاتی که به عمل آمده چند روز قبل عده [ای] قزاق روس به حسن خانلو که ابتدای خاک شاهسون است داخل می شوند. شاهسونها هم با آنها مختصر زدو خوردی کرده پس از کشته شدن چند نفر از طرفین، قزاقها را از حسن خانلو خارج می کنند. همینطور مراتب از کارگزار اردبیل به وزارت جلیله هم عرض شده است. غره رجب، نمره ۵۶۵، امضاء: شریف الدوله^۱

حاشیه:

- اداره روس مراتب را در ضمن مراسله [ای] به سفارت نوشته این رفتار قزاق را جداً پرتست نماید که متعرض ایل شاهسون نشوند.

۱. بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۳۳، ق. کارتن ۳۶، دوسیه ۸.

وزارت امور خارجه

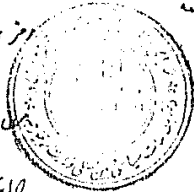
اداره دائره

مورخه ۳ رجب ۱۳۳۳

نمره ۱۲۹۶

ضمیمه

تلگراف تبریز

رمز ۲۵۳ زیارت مراتب فوراً از کارگزار اردبیل استعلام این طور می نویسد: مطابق تحقیقاتی که به عمل آمده چند روز قبل عده قزاق روس به حسن خانلو که ابتدای خاک شاهسون است داخل می شوند. شاهسونها هم با آنها مختصر زدو خوردی کرده پس از کشته شدن چند نفر از طرفین، قزاقها را از حسن خانلو خارج می کنند. همینطور مراتب از کارگزار اردبیل به وزارت جلیله هم عرض شده است. غره رجب، نمره ۵۶۵، امضاء: شریف الدوله^۱

وزارت امور خارجه
شریف الدوله

تلگراف تبریز

شماره سند: ۴۲

فرستنده: قونسولگری بادکوبه

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: ورود قشون روس به ایران

تاریخ: ۷ رجب ۱۳۳۳

نمره: ۹۱۱

مقام منبع وزارت جلیله امور خارجه

چنانکه در تلگراف رمز نمره ۹۱۱ مورخه ۵ شهر حال معروض گردید، چندی است دولت محلیه مقدار غیر معین هر شب قشون به طرف ایران گسیل می دارد و از قراری که رئیس قشون در ضمن مذاکرات محققه بقتلاً اظهار داشت چند روز است شبانه چند کشتی قشون به ایران روانه می دارند و اظهار می داشت که عده قشون خودشانرا در ایران باید در این موعد زیاد کنند؛ زیرا از یک طرف انتریک آلمانیها در ایران زیاد و طرفدار خودشانرا بسیار نموده و از این بابت ممکن است به پیشرفت پلتیک ما صدمه وارد آورند و از طرف دیگر قشون عثمانی روز به روز در ایران در تزايد و به خاک ایران تجاوز می نمایند. لذا محض استحضار خاطر مبارک معروض گردید. امضاء

حاشیه:

- اداره روس

- برای اجرا سواد شود

- ضبطی است

قونسولگری دولت علیه

ایران

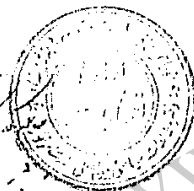
در بادکوبه

تاریخ ۷ رجب ۱۳۳۳

نمره ۹۱۱

ضمیمه

تصالح مدارس معارف عالی
اداره اداری

میکند که در تاریخ ۵ شهریور ۱۳۳۳ در بادکوبه
از طرف وزارت امور خارجه در مورد ورود قشون روس
به ایران و اظهار می داشت که عده قشون خودشانرا
در ایران باید در این موعد زیاد کنند؛ زیرا از یک
طرف انتریک آلمانیها در ایران زیاد و طرفدار
خودشانرا بسیار نموده و از این بابت ممکن است
به پیشرفت پلتیک ما صدمه وارد آورند و از طرف
دیگر قشون عثمانی روز به روز در ایران در تزايد
و به خاک ایران تجاوز می نمایند. لذا محض
استحضار خاطر مبارک معروض گردید. امضاء

نوع مسوده: برگزیده	وزارت امور خارجه	نمبره عمومی: ۱۱۴۸
موضوع مسوده: ...	اداره: روسیه	نمبره خصوصی: ۲۵۸۸
تاریخ: ۱۳۳۳	بنا بر: ...	کارتن: ۳۶
پاک نویس کننده: ...		دوسیه: ۷

بسم الله الرحمن الرحيم
 در خصوص اطلاع رسیده به استحضار می‌رساند که در تاریخ ۱۰ رجب ۱۳۳۳
 وزارت امور خارجه از طرف دولت روسیه به اطلاع رسید که در تاریخ ۱۰ رجب ۱۳۳۳
 دولت روسیه با چهار عراده توپ و مهمات جنگی وارد غازیان شده‌اند. دولت دوستدار با
 نهایت تعجب و اعتراض از ورود این عده قشون جدید که به کلی با انتظارات اولیای دولت علیه
 ایران و ابواز مساعدت و موافقتی که همواره از طرف اولیای دولت بهیه مترصد است مخالف
 می‌باشد. یقین کامل دارد که آن جناب جلالتماب عالی در تعقیب مذاکرات این دو روزه سریعاً
 مراتب را به مقامات لازم خاطر نشان فرموده احضار قشون مذکور را تقاضا و در جلوگیری نظایر
 آن اقدام فرموده از نتیجه اقدامات حسنه دوستدار را قرین استحضار می‌فرمایند. امضاء:
 محتشم السلطنه

شماره سند: ۴۳
 فرستنده: وزارت امور خارجه
 گیرنده: سفارت روس
 موضوع: ورود قزاقهای روسی به غازیان
 تاریخ: ندارد [احتمالاً ۱۰ رجب ۱۳۳۳]
 نمرة: ۱۱۴۸/۲۵۸۸

به سفارت روس

به دوستدار اطلاع رسیده است که اخیراً هزار و ششصد نفر قزاق و شصت نفر توپچی و
 سالدات روس با چهار عراده توپ و مهمات جنگی وارد غازیان شده‌اند. دولت دوستدار با
 نهایت تعجب و اعتراض از ورود این عده قشون جدید که به کلی با انتظارات اولیای دولت علیه
 ایران و ابواز مساعدت و موافقتی که همواره از طرف اولیای دولت بهیه مترصد است مخالف
 می‌باشد. یقین کامل دارد که آن جناب جلالتماب عالی در تعقیب مذاکرات این دو روزه سریعاً
 مراتب را به مقامات لازم خاطر نشان فرموده احضار قشون مذکور را تقاضا و در جلوگیری نظایر
 آن اقدام فرموده از نتیجه اقدامات حسنه دوستدار را قرین استحضار می‌فرمایند. امضاء:
 محتشم السلطنه

حاشیه:

- ۱۰ رجب ۳۳
 - ۱۰ / ۳۳ / ۷

شماره سند: ۴۴

فرستنده: کارگزاری رشت

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: گزارش کارگزاری رشت در خصوص ورود عده‌ای ژاندارم به منجیل (سواد)

تاریخ: ۲۲ شعبان ۱۳۳۳

نمره: ۱۶۴۲

از رشت

چند روز قبل از طرف قونسولگری شرحی راجع به ورود عده [ای] ژاندارم به منجیل به حکومت نوشته‌اند که ژاندارمها بعضی زیاده رویها می‌کنند. از طرف حکومت مراتب تفصیلاً از رئیس ژاندارمهای منجیل ستوال و از قرار راپورت مشارالیه هیچ اقدام خلاف نشده؛ مع هذا موافق اطلاعات واصله امروز عده [ای] قزاق بامر [به امر] قونسولگری روس به منجیل اعزام گردیده عجالتاً حکومت به ژاندارمهای منجیل دستورالعمل تلگرافی داده‌اند که باکمال مسالمت رفتار نمایند. جواب مراسله قونسولگری هم نوشته شده به عقیده فدوی مقتضی است از مرکز هم تعلیمات لازمه به ژاندارمهای منجیل داده شود که از روی احتیاط رفتار نمایند. ۱۱ سرطان، نمره ۱۹، عبدالکریم

حاشیه:

- فوری - اداره روس به وزارت داخله سوواد ارسال و تأکید نماید. ضمناً شرحی شفاهاً و کتیباً به سفارت اظهار و معاودت قزاقها را از منجیل بخواهید به پطر نیز تلگراف نمایید.

وزارت امور خارجه

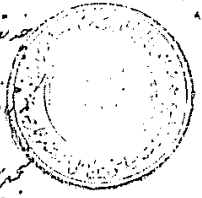
اداره

دائره

مورخه ۲۲ شعبان ۱۳۳۳

نمره ۱۶۴۲

ضمیمه

رشت
 سند تقدیر از طرف قونسولگری شرحی راجع به ورود عده ژاندارم به منجیل
 که از طرف حکومت مراتب تفصیلاً از رئیس ژاندارمهای منجیل ستوال و از قرار راپورت مشارالیه هیچ اقدام خلاف نشده؛ مع هذا موافق اطلاعات واصله امروز عده [ای] قزاق بامر [به امر] قونسولگری روس به منجیل اعزام گردیده عجالتاً حکومت به ژاندارمهای منجیل دستورالعمل تلگرافی داده‌اند که باکمال مسالمت رفتار نمایند. جواب مراسله قونسولگری هم نوشته شده به عقیده فدوی مقتضی است از مرکز هم تعلیمات لازمه به ژاندارمهای منجیل داده شود که از روی احتیاط رفتار نمایند. ۱۱ سرطان، نمره ۱۹، عبدالکریم

اداره روس به وزارت داخله سوواد ارسال و تأکید نماید. ضمناً شرحی شفاهاً و کتیباً به سفارت اظهار و معاودت قزاقها را از منجیل بخواهید به پطر نیز تلگراف نمایید.

شماره سند: ۴۵

فرستنده: حکومت گیلان

گیرنده: وزارت داخله

موضوع: سوء رفتار قونسولگری روس و فرستادن قزاق به منجیل

تاریخ: ۲۳ شعبان ۱۳۳۳

نمره: ۴۵۱

وزارت جلیله داخله

کوپیه مقام منیع والا حضرت اقدس سرکار شاهزاده رئیس الوزرا دامت عظمته از ابتدای ورود هیئت ژاندارم به منجیل قونسولگری روس آنها را بار خاطر خود دانسته درصدد بهانه جویی است. در صورتی که از طرف ژاندارمها به جز مسالمت اقدام بی‌رویه تاکنون به ظهور نرسیده، با وجود این مکرر در ملاقات شفهاً و در ضمن مراسله رسمی کتباً اعمال معموله آنها را تنقیه و از رفتار آنها آغاز شکایت کرده و در ضمن مراسله بعض جسارات سخت هم از قبیل نسبت شرارت و فتنه به آنها درج کرده که صورت مراسله و جواب را به پست آینده برای اطلاع خاطر مبارک تقدیم خواهیم کرد. الان هم به توسط تلفون از قونسولگری پیغام رسیده که برای جلوگیری از اعمال ژاندارمها عده [ای] قزاق روس به منجیل فرستاده از برای اینکه اقدام سویی از طرف ژاندارمها به عمل نیامده باشد، تلگرافاً به رئیس ژاندارم منجیل حرکت قزاقها را خیر داده و تأکید کردم موضوع مأموریت آنها را فهمیده بدون اذن و اطلاع تهران و بنده هیچ گونه طرفیتی قولاً و عملاً نشان نداده بهانه به دست قزاقها ندهند و با نهایت مسالمت کنار آمده از هر گونه سختی و تشدد احتراز نمایند تا به توسط کارگزاری و حکومت علت فرستادن قزاق استفسار گردیده درثانی به عرض حضور مبارک برسد. و خاتمه به عرض می‌رساند از ابتدای ورود بنده به گیلان با وجود اظهار موافقتی که در امورات آنها با ملاحظه مصالح مملکت کرده‌ام جنرال

قونسول روس از هیچ گونه استعمال شدت در امورات خارجه مضایقه نکرده و ابداً نمی‌خواهد رؤسای دوایر دولتی را از قبیل کارگزاری و مالیه و عدلیه به رسمیت شناخته به اظهارات حقّه آنها اهمیت بگذارد. اگرچه با اداره حکومتی هم در مقام بهانه‌جویی است و لیکن بنده حتی المقدور بهانه به دست نمی‌دهم و لیکن به توسط مفاخرالملک و اعوان مشارالیه متصل درصدد عقیم‌گذاردن اجرییات قوه قضاییه و امورات حکومتی است به اسم قونسولگری حتی در امورات داخله هم کسان مفاخر الملک از هیچ‌گونه تولید اشکال و تشدد و خلاف نزاکت نسبت به مأمورین اجرای حکومت و مالیه و غیره فروگذار نمی‌کنند.

در چند سال اخیر از دخالت‌های مستقیم درمورد اتباع مسلم داخله هم احتراز نکرده‌اند. اکنون هم میل ندارند تغییر سلوک بدهند. البتّه از مقدمه گرفتاری عثمان بیک و میرزا محمدعلی‌خان مفازه که هفته قبل اتفاق افتاده کاملاً مسبوق هستید. برای محدود کردن این اقدامات قونسولگری اگر با مقامات مربوطه اساساً مذاکره فرموده و قراری نگذارند بر تجاوزات روزافزون متشنّین هر دقیقه افزوده به کلی اسباب عدم پیشرفت امورات طوری فراهم خواهد گردید که تکلیف برهمه مشکل خواهد شد. نمره ۱۲، ابوالفتح طباطبائی^۱ سواد مطابق اصل است. امضاء، سجع مهر: وزارت داخله شمال ۱۳۳۱

۱. با بگانی اسناد وزارت امر خارجه، سال ۱۳۳۳ ه. ق. کارتن ۰۴۲، دوسیه ۰۷۷.

تاریخ ۲۹ شهریور ۱۳۳۳

کارگذاری کل آذربایجان

اداره

اداره

شماره ۱۴۷۳۴

شعبه

دورگت جیلد او بوجوم

مقامات نظامی و دولتی روسی بقصر و محله جیلد او بوجوم در تبریز
دورگت جیلد او بوجوم در تبریز
دورگت جیلد او بوجوم در تبریز

مقامات دولتی و دولتی روسی بقصر و محله جیلد او بوجوم در تبریز

مقامات دولتی و دولتی روسی بقصر و محله جیلد او بوجوم در تبریز

مقامات دولتی و دولتی روسی بقصر و محله جیلد او بوجوم در تبریز

مقامات دولتی و دولتی روسی بقصر و محله جیلد او بوجوم در تبریز

مقامات دولتی و دولتی روسی بقصر و محله جیلد او بوجوم در تبریز

مقامات دولتی و دولتی روسی بقصر و محله جیلد او بوجوم در تبریز

شماره سند: ۴۶

فرستنده: کارگزاری کل آذربایجان

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: قتل و جرح سکنه قریه حسن لو توسط نظامیان روس

تاریخ: ۲۹ شعبان ۱۳۳۳

نمره: ۱۴۷۳۴

وزارت جلیله امور خارجه

راجع به ارتکاب نظامیان سرحدی روس به قتل و جرح چند نفر سکنه قریه حسن لو و غارت و احراق آنجا، راپورت تلگرافی از کارگزاری اردبیل به کارگزاری کل و از حکومت آنجا به ایالت جلیله رسیده بود. مراسله رسمی به جنرال قونسولگری نوشته، مجازات مرتکبین و استرضای اولیای دم و جبران خسارات وارده به سکنه قریه مزبوره را درخواست نمود. اینک برای استحضار وزارت جلیله سوادى از مراسله و تلگراف کارگزاری اردبیل لفاً تقدیم داشت. شفاهاً از جنرال قونسولگری اشعار داشتند که مطابق مدلول مراسله کارگزاری اوامر لازمه به ویس قونسولگری اردبیل داده شده است. نتیجه را در ثانی به عرض خواهد رسانید. امضا، سجع

مهر: شریف الدوله ۱۳۲۹

حاشیه:

- اداره روس

شماره سند: ۴۷

فرستنده: وزارت داخله

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: قتل و جرح سکنه قریه حسن لو توسط نظامیان روس

تاریخ: سلخ شعبان ۱۳۳۳

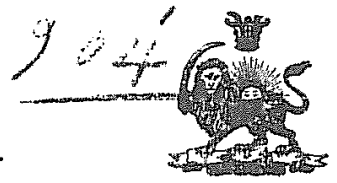
نمره: ۲۳۸۹

وزارت جلیله امور خارجه

سواد یک فقره راپرت واصل از اردبیل را مبنی بر تعرضات سالداتهای روس نسبت به ساکنین قریه حسن لو و قتل چند نفر و تفرقه ساکنین لفاً برای اطلاع آن وزارت جلیله ارسال می دارد که توجه مؤثری در جبران این واقعه و جلوگیری از تجدید نظایر آن مبذول و وزارت داخله را از نتیجه مستحضر فرمایند. امضاء، سجع مهر: وزارت داخله

حاشیه:

- اداره روس - ۹ شهر رمضان رسید.

وزارت داخله

اداره نامه دائره

نمره ۲۳۸۹

وزارت امور خارجه

سواد یک فقره راپرت واصل از اردبیل را مبنی بر تعرضات سالداتهای روس نسبت به ساکنین قریه حسن لو و قتل چند نفر و تفرقه ساکنین لفاً برای اطلاع آن وزارت جلیله ارسال می دارد که توجه مؤثری در جبران این واقعه و جلوگیری از تجدید نظایر آن مبذول و وزارت داخله را از نتیجه مستحضر فرمایند. امضاء، سجع مهر: وزارت داخله

لدار رادگر
۹ شهریور ۱۳۳۳

مورخه سلخ شهریور ۱۳۳۳
ضمیمه سواد

شماره سند: ۴۸

فرستنده: حکومت اردبیل

گیرنده: وزارت داخله

موضوع: قتل و جرح سکنه قریه حسن لو توسط نظامیان روس

تاریخ: ندارد [احتمالاً شعبان ۱۳۳۳]

نمره: —

اردبیل

دوسه نفر مرد و زن از قریه حسن لو کنار رودخانه می روند آب بیاورند. سالداتهای روس آنها را تعاقب نموده. آنها فراراً داخل قریه شده سالداتها نیز تعاقب نموده هجوم به قریه مزبور می برند. داخل می شوند. چند تیر تفنگ رد و بدل می شود. پنج شش نفر مقتول و چند نفر مجروح شده باقی اهالی فراری و متواری شدند. قریه را نیز سالداتها آتش زدند. حکومت به توسط کارگزاری با قونسول مشغول مذاکره می باشد. (علی امضا). سجع مهر: وزارت داخله شمال ۱۳۳۱

حاشیه:

.. سواد مطابق اصل است.

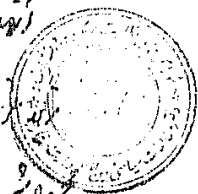

وزارت امور خارجه

سواد را در دست گرفتار

مورخه

نمره

دوسه نفر مرد و زن از قریه حسن لو کنار رودخانه می روند آب بیاورند. سالداتهای روس آنها را تعاقب نموده. آنها فراراً داخل قریه شده سالداتها نیز تعاقب نموده هجوم به قریه مزبور می برند. داخل می شوند. چند تیر تفنگ رد و بدل می شود. پنج شش نفر مقتول و چند نفر مجروح شده باقی اهالی فراری و متواری شدند. قریه را نیز سالداتها آتش زدند. حکومت به توسط کارگزاری با قونسول مشغول مذاکره می باشد. (علی امضا). سجع مهر: وزارت داخله شمال ۱۳۳۱

شماره سند: ۵۰

فرستنده: کارگزاری بیرجند

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: سوء رفتار نظامیان روس در خراسان

تاریخ: ۲۰ شوال ۱۳۳۳

نمره: ۲۰۰۰

تلگراف بیرجند

حکومت با استعداد نظامی و غیر نظامی در حفظ امنیت داخلی مقتدر آلمانها و
همراهانشان به خاک افغانستان رفته هر زحمتی که نسبت به رعایای داخلی شهر می شود فقط از
طرف نظامیان روس بوده. نمره ۱۲۷. امضاء: حسین کارگزار.

حاشیه:

- کلمه آلمان افزوده شده است

- اداره روس

- به سفارت پطر راپورت بدهند.

وزارت امور خارجه

اداره دائره

مورخه ۲۰ شوال ۱۳۳۳

نمره ۲۰۰۰

ضمیمه

سکراف بیرجند

حکومت با استعداد نظامی و غیر نظامی در حفظ امنیت داخلی مقتدر

آلمانها و همراهانشان بنام افغانستان رفته هر زحمتی

نسبت بر رعایای داخلی شهر می شود فقط از طرف نظامیان روس

نمره ۱۲۷ حسین کارگزار

وزارت امور خارجه

اداره

شماره سند: ۵۱

فرستنده: کارگزاری انزلی

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: حمل اسلحه از انزلی به روسیه

تاریخ: ۲۴ شوال ۱۳۳۳

نمره: ۲۰۲۱

تلگراف انزلی

دیروز غروب کشتی موسوم به کوراپاتکین از طرف روسیه وارد انزلی و تقریباً حامل ۲۰ نفر عمه کشتی جنگی بود. امروز جمعه صبح اجمالاً معلوم شد نه لوله توپهایی را که دو سال قبل روسها از توپخانه انزلی به ویس قونسولگری برده توقیف کرده بودند شبانه حمل به کشتی مذکور نموده در شرف حرکت به روسیه است. فدوی خواست فوراً با آکتظ ویس قونسولگری ملاقات نموده داخل مذاکره شود، اظهار داشتند که در خواب است، ممکن نشد. مراتب را به کارگزاری گیلان راپورت نمود. بعلاوه، مقداری مس و برنج نیز از رشت و انزلی خریداری و حمل به روسیه نموده و می نمایند. ۱۱ سنبله. نمره ۲۹۲. امضاء: نظام الممالک.

حاشیه:

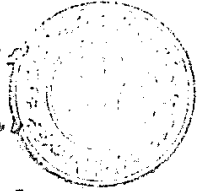
- اداره روس.

- به سفارت نوشته شد به پطر هم در آن زمینه تلگراف شود.

وزارت امور خارجه
اداره دانه
مورخه ۲۶۴ نمره ۱۳۳۳
نمره ۲۰۲۱
ضمیمه

تلگراف انزلی

دیروز غروب کشتی موسوم به کوراپاتکین از طرف روسیه وارد انزلی و تقریباً حامل ۲۰ نفر عمه کشتی جنگی بود. امروز جمعه صبح اجمالاً معلوم شد نه لوله توپهایی را که دو سال قبل روسها از توپخانه انزلی به ویس قونسولگری برده توقیف کرده بودند شبانه حمل به کشتی مذکور نموده در شرف حرکت به روسیه است. فدوی خواست فوراً با آکتظ ویس قونسولگری ملاقات نموده داخل مذاکره شود، اظهار داشتند که در خواب است، ممکن نشد. مراتب را به کارگزاری گیلان راپورت نمود. بعلاوه، مقداری مس و برنج نیز از رشت و انزلی خریداری و حمل به روسیه نموده و می نمایند. ۱۱ سنبله. نمره ۲۹۲. امضاء: نظام الممالک.

ارزانه رزگر

شماره سند: ۵۲

فرستنده: وزارت امور خارجه

گیرنده: سفارت روس

موضوع: حمل اسلحه از انزلی به روسیه

تاریخ: سلخ شوال ۱۳۳۳

نمره: ۲۹۸۱/۵۱۰۸

در تعقیب یادداشت مورخه ۱۷ شعبان هذله السنه نمره ۱۹۱۱/۳۱۹۶ و یادداشت اخیر نمره ۲۸۷۲/۵۰۳۲ مورخه ۲۶ شوال وزارت امور خارجه خاطر محترم اولیای آن سفارت سنیه را مستحضر می دارد که از قرار مذکور کشتی کورپاتکین به علاوه توپهای دولتی ایران را که حمل کرده، یک هزار و پانصد قبضه تفنگ و چهار بار شمشیر و قمه و دشنه دولتی را حمل کرده است. ناچار توجه خاطر گرامی به مدلول یادداشت اخیر خود خاطر محترم را منیر گرداند که در این موقع دولت ایران کمال احتیاج را به اسلحه داشته و سابقاً هم قرار بود تفنگهای دوتیر را که کارکنان آن دولت ضمن جمع آوری برده اند به کارگزاری دولت ایران تسلیم نمایند. اثرات سوئی که از این امر حادث می شود چقدر برای دولتین علیتین ناگوار خواهد بود. نظر به مراتب مزبوره از خاطر حفاگذار اولیای سفارت سنیه خواهشمند است مقرر فرمایند سریعاً امر تلگرافی به مقامات لازمه صادر شود که اسلحه مزبوره را رجعت داده و تسلیم مأمورین دولت علیه ایران نمایند و از نتیجه وزارت امور خارجه را نیز قرین استحضار فرمایند. امضا^۲

ردیف عمومی: ۲۹۸۱
 ردیف خصوصی: ۵۱۰۸
 نوع: ...
 تاریخ: ...

وزارت امور خارجه
 اداره ...
 تاریخ: ۱۳۳۳

نوع مسوده: یادداشت
 موضوع مسوده: ...
 ضمیمه: ...
 اسم بالانویس کننده: ...

در تعقیب یادداشت مورخه ۱۷ شعبان هذله السنه نمره ۱۹۱۱/۳۱۹۶ و یادداشت اخیر نمره ۲۸۷۲/۵۰۳۲ مورخه ۲۶ شوال وزارت امور خارجه خاطر محترم اولیای آن سفارت سنیه را مستحضر می دارد که از قرار مذکور کشتی کورپاتکین به علاوه توپهای دولتی ایران را که حمل کرده، یک هزار و پانصد قبضه تفنگ و چهار بار شمشیر و قمه و دشنه دولتی را حمل کرده است. ناچار توجه خاطر گرامی به مدلول یادداشت اخیر خود خاطر محترم را منیر گرداند که در این موقع دولت ایران کمال احتیاج را به اسلحه داشته و سابقاً هم قرار بود تفنگهای دوتیر را که کارکنان آن دولت ضمن جمع آوری برده اند به کارگزاری دولت ایران تسلیم نمایند. اثرات سوئی که از این امر حادث می شود چقدر برای دولتین علیتین ناگوار خواهد بود. نظر به مراتب مزبوره از خاطر حفاگذار اولیای سفارت سنیه خواهشمند است مقرر فرمایند سریعاً امر تلگرافی به مقامات لازمه صادر شود که اسلحه مزبوره را رجعت داده و تسلیم مأمورین دولت علیه ایران نمایند و از نتیجه وزارت امور خارجه را نیز قرین استحضار فرمایند. امضا^۲

www.tabarestan.info
 تبرستان

۱. بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۳۳ ه. ق، کارتن ۳۶، دوسیه ۱۶.
 ۲. در مورد پاسخ این مراسم، رجوع شود به سند شماره ۵۵.

شماره سند: ۵۳

فرستنده: کارگزاری انزلی

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: سوء رفتار نظامیان روس در انزلی

تاریخ: ۳ ذی قعدة ۱۳۳۳

نمره: ۲۱۰۲

استخراج رمز انزلی

دیشب قریب دوازده نفر قزاق روس از غازیان ساعت پنج از شب رفته، به انزلی آمده، در کوچه و بازار شرارت نموده چراغها را شکسته، یک ضعیفه فقیری را که در مسجد منزل داشت و یک نفر دعانویس را زخمی نموده؛ ضعیفه در شرف مردن است. اطلاعاً عرض شد. ۱۵ سنبله نمره ۳۰۴ امضا نظام الممالک^۱

حاشیه:

- اداره روس به سفارت بنویسند رفع این وضع و دیده آنها را بخواهند.

وزارت امور خارجه

اداره دائره

مورخه ۳ ذی قعدة ۱۳۳۳

نمره ۲۱۰۲

ضعیفه

استخراج رمز انزلی

دیشب قریب دوازده نفر قزاق روس از غازیان ساعت پنج از شب رفته، به انزلی آمده، در کوچه و بازار شرارت نموده چراغها را شکسته، یک ضعیفه فقیری را که در مسجد منزل داشت و یک نفر دعانویس را زخمی نموده؛ ضعیفه در شرف مردن است. اطلاعاً عرض شد. ۱۵ سنبله امضا نظام الممالک

اداره امور خارجه
تاریخ: ۳ ذی قعدة ۱۳۳۳
دوره: ۲۱۰۲

شماره سند: ۵۴

فرستنده: وزارت امور خارجه

گیرنده: سفارت روس

موضوع: سوء رفتار نظامیان روس در بندر انزلی

تاریخ: ۱۵ ذیقعدہ ۱۳۳۳

نمره: ۳۳۰۵/۵۴۵۲

به سفارت روس

وزارت امور خارجه با نهایت توقیر و احترام به استحضار خاطر محترم اولیای آن سفارت سنیه می‌رساند که به موجب اطلاعات واصله از انزلی چند شب قبل قریب دوازده نفر قزاق روس ساعت پنج از شب رفته از غازیان به انزلی آمده، در کوچه و بازار بنای تعرض و ایذاء به مردم را گذارده، چراغها را شکسته، یک ضعیفه فقیری که در مسجد مجاور منزل داشته و یک نفر دعانویس را زخمی نموده‌اند. به طوری که ضعیفه مذکوره مشرف به موت است. مضار و مفساد این اعمال محتاج به شرح و بیان نیست و این رفتار دلیل واضحی برای لزوم رجعت قوای نظامی دولت بهیبه از خاک دولت علیه ایران و اجرای تقاضاهای اولیای این دولت علیه است. بنابراین، با نهایت احترام متمنی است که عجاله اوامر قطعی در ترک این قبیل رفتار و تنبیه مرتکبین و استرداد دیه مجروحین و استرضای خاطر آنها صادر فرمایند که از نتایج وخیم این رفتار جلوگیری شده باشد. نتیجه اقدامات حسنه را مترصد است. امضاء: (محتشم السلطنه)

نمره عمومی ۳۳۱۰۵
نمره خصوصی ۵۴۵۲
تاریخ ۱۵ ذیقعدہ ۱۳۳۳
دوسیه ۷

وزارت امور خارجه
اداره روس

نوع مسوده: درشت
موضوع مسوده:
شعبه:
اسم بالکنویس کننده:

سفارت روس

وزارت امور خارجه با نهایت توقیر و احترام به استحضار خاطر محترم اولیای آن سفارت سنیه می‌رساند که به موجب اطلاعات واصله از انزلی چند شب قبل قریب دوازده نفر قزاق روس ساعت پنج از شب رفته از غازیان به انزلی آمده، در کوچه و بازار بنای تعرض و ایذاء به مردم را گذارده، چراغها را شکسته، یک نفر ضعیفه فقیری که در مسجد مجاور منزل داشته و یک نفر دعانویس را زخمی نموده، به طوری که ضعیفه مذکوره مشرف به موت است. مضار و مفساد این اعمال محتاج به شرح و بیان نیست و این رفتار دلیل واضحی برای لزوم رجعت قوای نظامی دولت بهیبه از خاک دولت علیه ایران و اجرای تقاضاهای اولیای این دولت علیه است. بنابراین، با نهایت احترام متمنی است که عجاله اوامر قطعی در ترک این قبیل رفتار و تنبیه مرتکبین و استرداد دیه مجروحین و استرضای خاطر آنها صادر فرمایند که از نتایج وخیم این رفتار جلوگیری شده باشد. نتیجه اقدامات حسنه را مترصد است. امضاء: (محتشم السلطنه)

شماره سند: ۵۵

فرستنده: سفارت روس

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: حمل اسلحه از انزلی به روسیه

تاریخ: ۱۸ ذی قعدة ۱۳۳۳

نمره: ۱۸۰

یادداشت

در جواب یادداشت محترم مورخه سلخ شوال گذشته نمره ۲۹۸۱/۵۱۰۸ وزارت جلیله خارجه دولت اعلیحضرت شهریاری در باب حمل اسلحه از انزلی به روسیه، سفارت امپراطوری با نهایت توقیر زحمت افزاست که اطلاعاتی که راجع به حمل یک هزار و پانصد تفنگ و چهار بار اسلحه سرد به اولیای دولت علیه رسیده بی اساس است؛ زیرا به هیچوجه تفنگ و اسلحه مزبوره از انزلی به بادکوبه نقل نشده و قونسولگری گیلان این مسئله را تکذیب می نماید. زیاده زحمت افزا نمی شود. امضا

حاشیه:

- اداره روس دوباره این فقره تفنگ را تحقیق نماید.

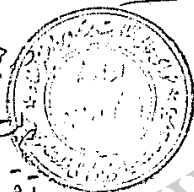
سفارت دولت فویشوکت امپراطوری روس

در دربار ایران

مورخه ۱۸ فروردین ۱۳۳۳

نمره ۱۸۰

ایده

باید در این مورد که در یادداشت مورخه ۱۸ فروردین ۱۳۳۳ در وزارت امور خارجه
دولت اعلیحضرت شهریاری در باب حمل اسلحه از انزلی به روسیه، سفارت امپراطوری
توقیر زحمت افزاست که اطلاعاتی که راجع به حمل یک هزار و پانصد تفنگ و چهار بار
اسلحه سرد به اولیای دولت علیه رسیده بی اساس است؛ زیرا به هیچوجه تفنگ و اسلحه
مزبوره از انزلی به بادکوبه نقل نشده و قونسولگری گیلان این مسئله را تکذیب می نماید.
زیاده زحمت افزا نمی شود.

[Handwritten signature]
دولت
وزارت امور خارجه

شماره سند: ۵۷

فرستنده: کارگزاری انزلی

گیرنده: وزارت پست و تلگراف

موضوع: ورود کشتی نظامی روس به بندر انزلی

تاریخ: ۹ میزان توشقان ثیل ۱۳۳۳ (۲۲ ذیقعه ۱۳۳۳)

نمره: ۵۷

کابینه وزارت جلیله پست و تلگراف مدظله‌العالی دیروز صبح یک فروند کشتی جنگی وارد بندرانزلی شده یک عراده توپ مسلسل در غازیان موسوم به نوقود یعنی تازه شهر که روسها چندین باب خانه و مدرسه و تلگرافخانه بی سیم این دو ساله در قازیان [غازیان] ابنیه نموده‌اند. با چندین نفر نظامی وارد نموده‌اند. الان دو کشتی که دارای شانزده عراده توپ و تلگرافخانه‌هایی [تلگرافخانه‌هایی] بی سیم هستند در بندر انزلی لنگر انداخته و نیز مذکور است کسانی که در دهات طولانش مشغول جمع‌آوری اسلحه بودند امروزها برعهده آنها افزوده شده. ۹ میزان. فدوی فرامرز

حاشیه:

- ۲۲ ذیقعه

- تجسس و اقدام دارد

- اداره روس

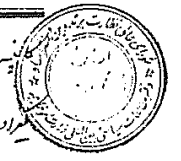
۱. بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۳۳ ه. ق، کارتن ۳۶، دوسیه ۳۲.

تقریر

شماره ۵۷
۲۲ ذیقعه

اداره پست و تلگراف وزارت پست و تلگراف مودخه و تهران ۱۳۳۳

کابینه وزارت پست و تلگراف مدظله‌العالی دیروز صبح یک فروند کشتی جنگی وارد بندر انزلی شده
 عراده توپ مسلسل در غازیان موسوم به نوقود یعنی تازه شهر که روسها چندین باب خانه و مدرسه و تلگرافخانه
 بی سیم این دو ساله در قازیان [غازیان] ابنیه نموده‌اند. با چندین نفر نظامی وارد نموده‌اند. الان دو کشتی که دارای شانزده عراده توپ و
 تلگرافخانه‌هایی [تلگرافخانه‌هایی] بی سیم هستند در بندر انزلی لنگر انداخته و نیز مذکور است کسانی که در دهات طولانش مشغول جمع‌آوری اسلحه
 بودند امروزها برعهده آنها افزوده شده. ۹ میزان فرامرز فدوی

تجسس و اقدام دارد

اداره روس

شماره سند: ۵۸

فرستنده: وزارت امور خارجه

گیرنده: سفارت روس

موضوع: اعتراض دولت ایران به روسیه در مورد ورود کشتی جنگی روسیه به انزلی

تاریخ: ندارد [احتمالاً ذیقعدہ ۱۳۳۳]

نمره: —

یادداشت

موافق اطلاعات واصله چند روز قبل بازهم یک کشتی جنگی دولت بهیه روسیه موسوم به کامل در دهنه ساحل انزلی لنگر انداخته و فعلاً دوکشتی جنگی اردکان و قارص در آنجا اقامت دارند. وزارت امور خارجه با نهایت تعجب از این اقدامات منافی مراسم دوستی که همه روزه به طرز شدیدتری تظاهر حاصل می کند از اولیای محترم آن سفارت سنیه جداً خواستار است که نظر به روابط و دادیه بین الدولتین اقدامات سریعه در احضار کشتیهای جنگی مذکور و ترک سواحل ایران مقرر فرموده از نتیجه وزارت خارجه را مستحضر فرمایند.

حاشیه:

- از قرار تلگراف رشت یا انزلی کشتی مزبور رفته است به تلگراف رمز مراجعه نمایید. بعد

یادداشتی اگر لازم است نوشته شود. امضا

- ضبطی است

وزارت امور خارجه

اداره دائره

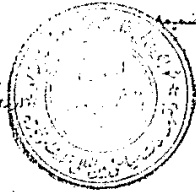
مورخه

نمره

ضمیمه

یادداشت

موافق اطلاعات واصله چند روز قبل بازهم یک کشتی جنگی روسیه در دهنه ساحل انزلی لنگر انداخته و فعلاً دو کشتی جنگی اردکان و قارص در آنجا اقامت دارند.

وزارت امور خارجه با نهایت تعجب از این اقدامات منافی مراسم دوستی که همه روزه به طرز شدیدتری تظاهر حاصل می کند از اولیای محترم آن سفارت سنیه جداً خواستار است که نظر به روابط و دادیه بین الدولتین اقدامات سریعه در احضار کشتیهای جنگی مذکور و ترک سواحل ایران مقرر فرموده از نتیجه وزارت خارجه را مستحضر فرمایند.

موافق اطلاعات واصله چند روز قبل بازهم یک کشتی جنگی روسیه در دهنه ساحل انزلی لنگر انداخته و فعلاً دو کشتی جنگی اردکان و قارص در آنجا اقامت دارند.

وزارت امور خارجه با نهایت تعجب از این اقدامات منافی مراسم دوستی که همه روزه به طرز شدیدتری تظاهر حاصل می کند از اولیای محترم آن سفارت سنیه جداً خواستار است که نظر به روابط و دادیه بین الدولتین اقدامات سریعه در احضار کشتیهای جنگی مذکور و ترک سواحل ایران مقرر فرموده از نتیجه وزارت خارجه را مستحضر فرمایند.

موافق اطلاعات واصله چند روز قبل بازهم یک کشتی جنگی روسیه در دهنه ساحل انزلی لنگر انداخته و فعلاً دو کشتی جنگی اردکان و قارص در آنجا اقامت دارند.

Handwritten notes and signatures in Persian script, including a large signature at the bottom.

شماره سند: ۵۹

فرستنده: وزارت امور خارجه

گیرنده: سفارت دولت روس

موضوع: سوء رفتار نظامیان روس در رشت و انزلی

تاریخ: ۱۳ ذی حجه ۱۳۳۳

نمره: ۳۹۰۶/۵۹۸۱

یادداشت

وزارت امور خارجه در تعقیب یادداشت خود مورخه ... نمره ... زحمت افزاست. به موجب اطلاعات واصله نظامیان آن دولت بهیه با یک وضع غیرمطلوبی در رشت و انزلی متصدی بعضی اقدامات و حرکات خلاف قاعده شده‌اند. اینک سواد چند فقره راپرتهای واصله تلواً برای استحضار خاطر محترم اولیای آن سفارت سنیه ارسال گردید. خواهشمند است در این باب اقدامات مؤثری فرموده تلگرافاً و کتباً تعلیمات لازمه به قونسولگری گیلان صادر فرمایند که سریعاً از این نوع حرکات خلاف و نامشروع جلوگیری شده که موجبات اغتشاش و عدم انتظام آن صفحات مرتفع گردد. نتیجه اقدامات حسنه را مترصد است. امضاء: محتشم السلطنه

حاشیه:

- عوض مینوت

- ملفوفیایی که باید به سفارت فرستاده شود لفاً از نظر مبارک خواهد گذشت.^۲

۱. بایگانی وزارت امور خارجه، سال ۱۳۳۳ ه. ق، کارت ۴۶، دوسیه ۸.

۲. در مورد پاسخ این مراسله، رجوع شود به سند شماره ۶۰.

وزارت امور خارجه

اداره ... دانه

مورخه ۱۳۳۳

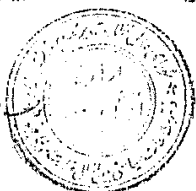
نمره ۳۹۰۶/۵۹۸۱

دولت امور خارجه در تعقیب یادداشت خود

عروض مینوت

اداره

موضوع

وزارت امور خارجه در تعقیب یادداشت خود مورخه ... نمره ... زحمت افزاست. به موجب اطلاعات واصله نظامیان آن دولت بهیه با یک وضع غیرمطلوبی در رشت و انزلی متصدی بعضی اقدامات و حرکات خلاف قاعده شده‌اند. اینک سواد چند فقره راپرتهای واصله تلواً برای استحضار خاطر محترم اولیای آن سفارت سنیه ارسال گردید. خواهشمند است در این باب اقدامات مؤثری فرموده تلگرافاً و کتباً تعلیمات لازمه به قونسولگری گیلان صادر فرمایند که سریعاً از این نوع حرکات خلاف و نامشروع جلوگیری شده که موجبات اغتشاش و عدم انتظام آن صفحات مرتفع گردد. نتیجه اقدامات حسنه را مترصد است. امضاء: محتشم السلطنه

موضوع

اداره

موضوع

موضوع

امضاء: محتشم السلطنه

موضوع

شماره سند: ۶۱

فرستنده: سفارت روس

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: اقامت قزاقان روسی در قلعه کرات در مرز ایران و افغانستان

تاریخ: ۲۰ ذی حجه ۱۳۳۳

نمره: ۲۲۳

یادداشت

سفارت امپراطوری با کمال توقیر و احترام در جواب یادداشت وزارت جلیله امور خارجه همایونی مورخه ۱۱ شهر حال نمره ۳۸۸۶/۵۹۵۲ راجع به اقامت ده نفر قزاق و یک نفر صاحب منصب روس در قلعه کرات واقع در حدود ایران و افغانستان زحمت افزاشده خاطر اولیای آن وزارت جلیله را مستحضر می دارد که هرگاه از طرف دولت علیه ایران از حرکت و عبور و مرور قوافل فسادی که در صدد برانگیختن شورش برضد روسها می باشند جلوگیری و ممانعت شود آن وقت نظامیان دولت امپراطوری از آن نقاط خواهند رفت. زیاده زحمت افزا نمی شود.

امضا

سفارت دولت قویشوکت امپراطوری روس

در دربار ایران

مورخه ۲۰ فروردین ۱۳۳۳

نمره ۲۲۳

یادداشت
سفارت امپراطوری با کمال توقیر و احترام در جواب یادداشت وزارت جلیله امور خارجه همایونی مورخه ۱۱ شهر حال نمره ۳۸۸۶/۵۹۵۲ راجع به اقامت ده نفر قزاق و یک نفر صاحب منصب روس در قلعه کرات واقع در حدود ایران و افغانستان زحمت افزاشده خاطر اولیای آن وزارت جلیله را مستحضر می دارد که هرگاه از طرف دولت علیه ایران از حرکت و عبور و مرور قوافل فسادی که در صدد برانگیختن شورش برضد روسها می باشند جلوگیری و ممانعت شود آن وقت نظامیان دولت امپراطوری از آن نقاط خواهند رفت. زیاده زحمت افزا نمی شود.

امضا

شماره سند: ۶۲

فرستنده: وزارت فواید عامه

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: شيلات

تاریخ: غره رجب ۱۳۳۳

نمره: ۳۱۰

وزارت جلیله امور خارجه

از قرار مذکور اجاره سنواتی شيلات را از سنه ۱۹۱۱ الی سنه ۱۹۱۴ مسیحي در زمان استبداد صغير تنزیل کسر کرده و دریافت داشته‌اند. اجاره سنه ۱۳۱۵ را هم در کابینه‌های سابق مساعده دریافت نموده‌اند. چون باید معلوم شود این وجه چه شده و به کی رسیده است مقرر فرمایید از کمپانی سؤال نمایند، مال الاجاره را به کی پرداخته است. مراتب را برای استحضار این وزارت مرقوم فرمایید و اگر سابقه این کار در این وزارت خانه باشد متمنی است در جواب مرقوم نمایند. از طرف وزارت. امضا. سجع مهر: وزارت فواید عامه.

حاشیه:

- اداره روس به سابقه مراجعه کرده جواب را زودتر مرقوم دارید.

- اداره روس گمان می‌کنم از اداره مالیه سؤال نمایید، زودتر موفق به جواب می‌شوید. خیلی خوب نیست که از خود صاحب امتیاز سؤال شود؛ که تصور نماید دولت هیچ ثبت و ضبطی ندارد.

۱. بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۳۳ ه. ق. کارت ۶۳، دوسیه ۲.
۲. در مورد پاسخ این مراسله، رجوع شود به سند شماره ۶۳.

مورخه: شهر رجب ۱۳۳۳

وزارت فواید عامه

وزارت معین بر فارس

ضمیمه: محال

اداره: .....
نمره: ۳۱۰
از قلم در این شماره شدت در روز ۱۹۱۴ تا ۱۹۱۵ مسیحي در زمان

از قلم در این شماره شدت در روز ۱۹۱۴ تا ۱۹۱۵ مسیحي در زمان

تاریخ: غره رجب ۱۳۳۳

موضوع: شيلات

تاریخ: غره رجب ۱۳۳۳

موضوع: شيلات

تاریخ: غره رجب ۱۳۳۳

موضوع: شيلات

تاریخ: غره رجب ۱۳۳۳

موضوع: شيلات

تاریخ: غره رجب ۱۳۳۳

موضوع: شيلات

تاریخ: غره رجب ۱۳۳۳

شماره سند: ۶۳

فرستنده: وزارت امور خارجه

گیرنده: وزارت فواید عامه

موضوع: پرداخت اقساط بدهی اجاره شیلات توسط لیانازوف

تاریخ: ۶ شعبان ۱۳۳۳

نمره: ۶۲۹۱/۲۵۰۵

به وزارت جلیله فواید عامه

مرقومه محترمه مورخه غره شهر رجب نمره ۳۱۰ راجع به مال الاجاره شیلات شرف وصول بخشید. لزوماً زحمت افزا می شود که تحقیقات وزارت خارجه در باب اینکه وجوه اجاره ۱۹۱۵ به که عاید گردیده است منتج نتیجه نگردید و دوسیه های وزارت خارجه به این مسئله سابقه ای ندارد. اگر اولیای محترم آن وزارت جلیله در این باب به وزارت جلیله مالیه و اداره خزانه داری کل مراجعه فرمایند تصور می رود مطلب کشف و گیرنده وجه معلوم گردد. [امضا]

چون اگر بنا شود از صاحب امتیاز تحقیق نمایم همچو تصور خواهد شد که دولت از کمایف کار خود مستحضر نیست. پس چون مسلماً در مالیه و خزانه صورت هست از آنجا تحقیق فرمایید، اولی خواهد بود.

نوع مسوده: ۶۳	وزارت امور خارجه	نمره عمومی: ۶۲۹۱
موضوع مسوده:	اداره: رجا	نمره خصوصی: ۶۵۰۵
ضمیمه:	تاریخ: ۶ شهریور ۱۳۳۳	تاریخ: ۶
پاک نویس کننده:		دوسیه: ۱

وزارت جلیله فواید عامه

مرقومه محترمه مورخه غره شهر رجب نمره ۳۱۰ راجع به مال الاجاره شیلات شرف وصول بخشید. لزوماً زحمت افزا می شود که تحقیقات وزارت خارجه در باب اینکه وجوه اجاره ۱۹۱۵ به که عاید گردیده است منتج نتیجه نگردید و دوسیه های وزارت خارجه به این مسئله سابقه ای ندارد. اگر اولیای محترم آن وزارت جلیله در این باب به وزارت جلیله مالیه و اداره خزانه داری کل مراجعه فرمایند تصور می رود مطلب کشف و گیرنده وجه معلوم گردد. [امضا]

چون اگر بنا شود از صاحب امتیاز تحقیق نمایم همچو تصور خواهد شد که دولت از کمایف کار خود مستحضر نیست. پس چون مسلماً در مالیه و خزانه صورت هست از آنجا تحقیق فرمایید، اولی خواهد بود.

درج خواهد بود

شماره سند: ۶۴

فرستنده: کارگزاری آذربایجان

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: اعلان ریاست قشون دولت روس در اردبیل به اهالی مبنی بر عدم واهمه از ورود ایشان

(سواد)

تاریخ: ندارد [احتمالاً ۱۳۳۴]

نمره: —

عموم طوایف شاهسون و اهالی دهات را مستحضر می‌دارد یک عده قشون دولت ابدمدت بهیه فحیمه به طرف ایران عبور کرده، در محال اجار و در محال مغان و در محال کنده سرحد قراجه داغ سکونت خواهند کرد. لہذا، این جانب کنرال لیطاند فیداراوف ریاست قشون دولت بهیه محض اطمینانی و آسایش اهالی اطلاع می‌دهد که هیچ کس از ورود قشون منصوره ترس و واهمه ننموده آسوده شوند، در هر موقع و در هر ده و دهکده به قشون منصوره سیورسات از جمله جو و علف و غیره ضرور و لازم باشد بدون مسامحه داده قیمت را دریافت دارند و نیز در هر دهکده و ده برای سکونت منزل بخواهند البته به مدلول این اعلان بدون مضایقه تخلیه کرده تحویل بدهند. هر کس از مدلول این اعلان تجاوز نماید مورد سیاست قشون منصوره خواهد شد. کنرال لیطاند فیداراوف. سواد مطابق اصل است. (محل امضاء)

حاشیه:

- سواد مطابق اصل است رئیس دفتر. امضا

- سجع مهر: دفتر کارگزاری مرکزی آذربایجان ۱۳۳۴.

کارگذاری آذربایجان
 م. واد. عهدیه ریاست قشون دولت روس
 مورخه: ...
 نمره: ...

عموم طوایف شاهسون و اهالی دهات را مستحضر می‌دارد یک عده قشون دولت ابدمدت بهیه فحیمه به طرف ایران عبور کرده، در محال اجار و در محال مغان و در محال کنده سرحد قراجه داغ سکونت خواهند کرد. لہذا، این جانب کنرال لیطاند فیداراوف ریاست قشون دولت بهیه محض اطمینانی و آسایش اهالی اطلاع می‌دهد که هیچ کس از ورود قشون منصوره ترس و واهمه ننموده آسوده شوند، در هر موقع و در هر ده و دهکده به قشون منصوره سیورسات از جمله جو و علف و غیره ضرور و لازم باشد بدون مسامحه داده قیمت را دریافت دارند و نیز در هر دهکده و ده برای سکونت منزل بخواهند البته به مدلول این اعلان بدون مضایقه تخلیه کرده تحویل بدهند. هر کس از مدلول این اعلان تجاوز نماید مورد سیاست قشون منصوره خواهد شد. کنرال لیطاند فیداراوف. سواد مطابق اصل است. (محل امضاء)

شماره سند: ۶۵

فرستنده: —

گیرنده: —

موضوع: اعلان رئیس قشون روس به اهالی گیلان

تاریخ: ۸ محرم ۱۳۳۴

نمره: —

اعلان

از طرف رئیس اردوی قشون امپراطوری روس ژنرال «لیتینانت برات اف» به عموم اهالی گیلان و سایر ولایات ایران به تاریخ سوم نیابر ۱۹۱۵ مطابق هشتم محرم ۱۳۳۴ چون دشمنان ما المانیها اطریشیها و عثمانیها برای پیشرفت مقاصد دشمنانه خودشان پاره [ای] خبرهای کذب انتشار می دهند که گویا اردوی قشون روس نسبت به حکومت مرکزی و به اهالی صلح طلب ایران سوء قصدی دارند لهذا لازم می دانم برای اطلاع عموم اهالی گیلان اعلان ذیل را منتشر نمایم .

(۱) اردوئی که حالا در تحت ریاست من است اعم از آن عده که سابقاً در ایران توقف داشتند و چه آنهایکه با من آمده اند و چه آنانیکه بعد خواهند آمد به هیچوجه من الوجوه سوء قصدی نسبت به دولت علیه ایران و اهالی صلح طلب نداشته و ندارند

(۲) مقصود از مسافرت من بایران فقط مساعدت با دولت علیه در مسئله برقراری امنیت و آسایش عمومی است که بوسیله و دسیسه دشمنان ما المانیها و عثمانیها سلب شده و ابداً منظور دیگری ندارم .

(۳) چون حالیه عمده آنتریکها و اسبابچینیها و بهانه جوییها برای به هم زدن آسایش عمومی و همچنین داخل کردن اسلحه به طور قاچاق و تشکیل جمعیت و دادن اسلحه

به دسته های اشرار و راهزنان مضر به حالت اهالی صلح جو و موجب خسارت عموم اهالی دولت ایران که دوستی او با دولت امپراطوری روس همیشه برقرار بوده ناشی از عدم تنبیه و مجازات المانیها و اطریشیها و عثمانیها است که متفقاً با دستهای طرفداران خودشان بر ضد دولت روس و به ضرر ایران قیام و اقدام نموده و می نمایند بنابراین عمده مقصود من آن است که اقدامات لازمه به عمل بیاورم تا در آتیه اسباب چینی دشمنان [دشمنان] ما مرتفع شود

(۴) اهالی صلح طلب ایران را دعوت می کنم که نسبت به قشون من با دوستی و رأفت سلوک و رفتار نموده و از آنها واهمه نکنند زیرا ایشان به هیچوجه سوء قصدی نسبت به اهالی صلح طلب ایران چنانچه دشمنان ما انتشار می دهند ندارد و امر فرمانفرمای قدیم بزرگ روس مووروف را مقدس شمرده و بخوبی در نظر دارند که به اهالی صلح طلب به طور مهربانی رفتار نمایند

(۵) اما اگر اقدامات دشمنانه از هر کس نسبت به اتباع و ادارات و قشون روس بروز کند من مرتکبین را با کمال سختی مجازات و سیاست خواهم نمود.

امضاء ژنرال لیتینانت برات اف

(رشت مطبوعه سعادت)

اعلانات

——————

طیوف رئیس اردوی قشون امپراطوری روس زائران • لیبیات برات ای • بیوم اعلالی گیلان و سایر
ت ایران بتاريخ سوم ابان ۱۹۱۵ مطابق هشتم محرم ۱۳۳۴

چون دشمنان ما المانیها اطریقہ با و عذابہا برای پیشرفت مقاصد دشتانہ خودشان یارڈ خیرهای کبر انتشار
میدهند کہ گویا اردوی قشون روس نسبت بہکومت مرکزی و بہ اعلالی صلیح طاب ایران سوء قصدی دارند. لهذا
لازم بودام برای اطلاع عموم اعلالی گیلان اعلان ذیل را منتشر نمایم

۱- اردویی کہ حالا در تحت ریاست من است اعم از آن عده کہ سابقاً در ایران اقامت دادند
و چه آنهایکہ باین آمدند و چه آنیکہ بند خواهند آمد بپہنچوجہ من باوجود سوء قصدی نسبت بہ دولت عالیہ ایران
و اعلالی صلیح طلب نداشته و ندارند

۲- مقصود از مسافرت من بہ ایران لفظ مساعدت بادولت عالیہ در مسئلہ برابری نسبت و ادبیت
عمومی است کہ برسیبہ و دسیبہ دشمنان ما المانیها و عذابہا سلب شدہ و ایضا متجاوز دیگری نماند

۳- چون حالیہ عمدہ آفرینها و اسبابیونینها و بمانہ چورتها برای ہم زدن آسایش عمومی و همچنین
داخل کردن اسلحہ باور لاجاق و اشکال جمعیت و دادن اسلحہ بدستہ های اشراک و راهزنان معترض بحالہای
صلح جو و موجب خسارت عموم اعلالی دولت ایران کہ دوستی او با دولت امپراطوری روس همیشه برقرار
بوده ناشی از عدم کنیہ و مجازات المانیها و المریشینها و عذابینها است کہ منقلاً بادستہای طرفداران خودشان
بر شد دولت روس و بضرر ایران قیام واقفانم نمودہ من نمایند بناء بر این عده بمسود من آن است مستحقہ
اقدامات لازمہ بصل بیابورم کادرتابہ اسباب چینی دوشمنان ما برقع شدہ

۴- اعلالی صلیح طلب ایران را دعوت میکنم کہ نسبت بقشون من یا دوستی و رأیت سوادک و رفتار
نمودہ از آنها و اطمینان کنند زیرا ایشان بپہنچوجہ سوء قصدی نسبت باعلالی صلیح طلب ایران چنانچہ دشمنان
ما انتشار میدند ندارند و اگر در افتراضی قدیم ترک روس سووروف را عفتش شمرده و بخوبی در رفتار
دارند کہ باعلالی صلیح طلب باور مہربانی رفتار نمایند

۵- اما اگر اقدامات دشمنانہ از هر کس نسبت باقلع و ادارات و قشون روس بروز کند من مرتکب
را با کمال سختی مجازات و سزای عوام نمود

امضاء زائران لیبیات برات ای

(رعیت مطیعہ سعادت)

شماره سند: ۶۶

فرستنده: کارگزاری انزلی

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: قوای نظامی روس در انزلی

تاریخ: سلخ محرم ۱۳۳۴

نمره: ۲۰۵

استخراج رمز انزلی

دو روز است روسها در انزلی مهمانخانهها و هتل و مدرسه ارامنه را تخلیه و لوازمات

مریضخانه وارد نموده، مشغول ترتیب دادن هستند. اطلاعاً جسارت ورزید.

نمره ۵۱۷. امضا: نظام الممالک

حاشیہ:

- اداره روس

وزارت امور خارجه

اداره دائره

مورخه مخموم ۱۳۳۴

نمره ۲۰۵

ضمیمه

استخراج ریزانزله

همه روز است و در آرد ریزانزله مهمانخانه نه و هم در مدرسه اراسته را تشکیل و ریزانزله
بر بعضی نه وارد نموده مشغول تربیت دادن هستند. اطلاع حاجت رست در ریزانزله

اداره امور خارجه
۱۳۳۴ نظام الملک

۳۶ در عهده
۱۷ ۷

شماره سند: ۶۷

فرستنده: کارگزاری مازندران

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: تجاوز روسها به مازندران (سواد)

تاریخ: ۱ صفر ۱۳۳۴

نمره: ۲۰۸

تلگراف بار فروش

روسها به ملاحظه ورود امیر موید به سوادکوه و بعضی راپورتها جمع کثیری قزاق وارد
مازندران نمودند. می خواهند به سمت شیروگاه و سوادکوه بفرستند. حال حالیه مازندران منقلب،
اهالی در اضطراب، کارگزاری محتاج دستورالعمل فوری است. نمره ۱۰۵۰. امضاء: فدوی
عبدالحسین نوری

حاشیه:

- زود به وزارت داخله بنویسند.

- نوشته شد.

- ضبطی است.

وزارت امور خارجه

اداره دائره

مورخه اصفر ۱۳۳۴

نمره ۲۰۸

ضمیمه

تلگراف با فروش

اداره بلا حمله در حال امر می‌کند به لوادکوه و بعفر را بپورت با جمع شیر
 قرآن دارد ما زانندان غمخیز می‌خواهند نسبت بشیرگاه و لوادکوه
 بعفر بسته حال حالیه ما زانندان منتقل امانی در خطر اب با کبرای
 محتاج دستور بعفر وزیر است ۱۰۵۵ نه در عبه این بزرگ

مستند
 مورخه
 شماره

شماره سند: ۶۸

فرستنده: سفارت ایران در لندن

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: نقض بی طرفی ایران از طرف روسیه و باقیماندن قوای روس در ایران (استخراج رمز)

تاریخ: ۳ صفر / ۱۸ قوس ۱۳۳۴

نمره: ۲۱۵

استخراج رمز لندن

در باب قشون روس متصل مشغول اقدام هستیم. در وزارت خارجه و چه در خارج به واسطه وقوعات اخیره مسئله مشکلترا شده است. عقیده تونلی این است که در اول جنگ اگر قشون را برده بودند و مواد پلتیکی که ایشان توصیه کرده بودند رفتار می شد این ترتیب پیش نمی آمد. می گوید ولی حالیه وضعی پیش آمده است که حتی انگلیس هم مایل است که قشون روس برای حفظ مأمورین و اتباعشان در ایران باشد. اظهارات و شکایتهای وزارت خارجه مکرر به عرض رسانده، حالیه می گویند روس به همدان هم قشون می فرستد و در همدان به قدر هشت هزار مجاهد و غیره جمع شده است. ولی قصد وارد کردن عده قشون که در تلگراف نمره ۳۹۹ عرض کردم تکذیب می کنند و می گویند عده به این زیادی خارج از قوه است. می گفتند که به میل دولت ایران قشون روس از کرج رفت. ولی به محض اینکه رفت دولت ایران ژاندارم برای تصرف کرج فرستاد. ظاهراً از این بابت گله داشتند. چون می گویند بعد از این اتفاقات ما ژاندارمری را دشمن خود می دانیم گفتیم به من اطلاعی نرسیده؛ ولی اگر قوه [ای] فرستادند نظر به اهمیتی است که این اوقات دولت در حفظ امنیت اطراف تهران می کند. به علاوه، در این وقوعات اخیره تمام ژاندارمری دخیل نبود و جهت ندارد این عقیده را در باره آنها داشته باشید. چند روز است خبری نرسیده، مستدعی است چگونه اوضاع و مذاکرات را تلگراف بفرمایید

شماره سند: ۷۰

فرستنده: کارگزاری رشت

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: تجاوزات روسها در رشت

تاریخ: —

نمره: —

راپرت

موافق راپرت واصله از کارگزاری رشت این اوقات نظامیان دولت روس که برخلاف میل دولت علیه اغلب از نقاط شمالی را اشغال کرده انواع تعدیات و بی‌عدالتیها را نسبت به اهالی مجرا می‌دارند. چنان که کارگزار رشت شرح اقدام اخیر چند نفر سالدات را که شبانه به منزل حاجی علی آقای فومنی که یکی از اعظام علمای گیلان است ریخته اموال او را نهب و غارت و نسبت به زن و بچه مشارالیه از هیچ رفتار شنیع فروگذار نکرده و محض استحضار خاطر مبارک سواد راپرت کارگزار رشت را لفاً تقدیم می‌دارد. به‌علاوه، خاطر مبارک را قرین استحضار می‌دارد، معزی‌الیه به واسطهٔ محبوبیتی که در نزد مردم دارد ممکن است این کار رفته رفته اشکال بزرگتری را تولید کند که اقدامات ادارات محلی و دوایر مرکزی از تسویه آن عاجز باشند. چون وظیفه دولت جلوگیری از این قسم مفاسد است؛ البته پس از امعان نظر توجهی مبذول خواهید فرمود که موجبات رفع خسارت و معذرت از مشارالیه فراهم شود.

این نکته را هم عرض می‌کنم که اقدامات کارگزاری با قونسول روس و رئیس قشون به‌کلی بی‌فایده است. تا از طرف سفارت تعلیمات لازمه به آنها داده نشود که الساعه خود حاجی علی آقا در تلگرافخانه و منتظر جواب تلگراف معروضه می‌باشد. بدیهی است در صورتی که از این اقدامات عاجلاً جلوگیری و خاتمه [ای] به این کارها داده نشود تجری مردم نسبت به قشون

نظامی زیاد خواهد شد و با آنکه کارگزاری پس از ملاقاتهای عدیده با قونسول و رئیس قشون عواقب وخیم این رفتار و نتایج سوئی که ممکن است تولید شود متذکر شدند، ابدأً از این اقدامات جلوگیری نکرده، سهل است بیشتر خودشان این آتش را دامن بزنند. محض استحضار خاطر مبارک جسارت به عرض ورزید^۱

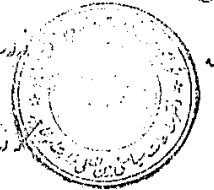
وزارت امور خارجه

اداره روس داوره

مورخه

نمبره

ضمیمه

یادداشت

یادداشت امر خارجه به نهایت توقیر و احترام با کتبه خاطر ادین سعادت سید دست به دست به دست
 که در تاریخ ۱۵ بهمن ۱۳۳۴ در تهران و بنا به فراتر از آن روس به کار در دست
 از با همگی پس از سه روز این دست عمده گشته و بکلیه عدم عدم شده و تمامه
 نظایر این دست به دست به دست در این تاریخ و این عمده به تاریخ به جهت نظایر این
 شد که اگر بهر برود این عمده به دست به دست به دست به دست به دست به دست
 قرار در دست آن را بر بند و از این دست به دست به دست به دست به دست به دست

شماره سند: ۷۲

فرستنده: —

گیرنده: —

موضوع: فرمان ژنرال باراتوف به نظامیان روس

تاریخ: ۱۱ جمادی الاول ۱۳۳۴

نمره: —

حکم از طرف ژنرال باراتوف به دسته‌های قشونی که تحت فرمان مشارالیه در ایران
 اقامت دارند (قسمت اول - در خصوص تعیین قسمت ثالث منات روس در ایران حین خرید
 لوازمات زنده کانی)، [زندگانی]
 چون فراهم آوردن قران ایران باندازه حاجت برای دسته‌های قشونی سپرده به من نهایت
 اشکال را دارد و سکنه شهرهای ایران از قبول کردن منات روس ابا و امتناع می‌ورزند باین جهت
 قشون روس علی‌الخصوص سالدات دوچار [دچار] مشقت و زحمت هستند.
 نظر به مراتب فوق‌الذکر برای اینکه قشون روس اهالی ایران را از حالت حاضره مشکله بیرون و
 خارج نمایم اجازه گرفتم که تدابیر ذیل را بکار ببرم.

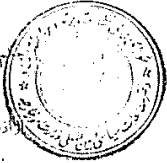
باید قیمت منات روس که از طرف گران‌دوک فرمان ده [فرمانده] کل قشون قفقاز
 اعلیحضرت امپراطوری بمبلغ سه قران و پنجشاهی معین شده است در تمام شهرها و محال و
 نقاطی که دسته‌های قشونی توقف دارند انتشار داده شود باین معنی در شهرهاییکه قشون روس
 هستند اهالی باید فقط در وقت فروش مال‌التجاره و لوازمات زندگانی از سالدات منات را از
 قرار قیمت سه قران و پنجشاهی قبول کرده امتناع نورزند.

برای اجرای این حکم به رؤسای دسته‌های قشونی و ساخلوی مراتب ذیل تکلیف
 می‌شود.

۱) باید بوسیله قونسولهای اعلیحضرت امپراطوری و حکام محلی دولت علیه باهالی شهرها و نواحی و نقاطی که قشون روس توقف دارند اطلاع داده شود (باینطور که اعلانات راجعه به تعیین قیمت [قیمت] منات بزبان روسی و فارسی نوشته و در دیوارهای شهرها بچسبانند و توسط حکام محلی دولت علیه آن اعلانات را برای صاحبان املاک و خوانین بلوک و مباشرین قصبات ارسال دارند) که هیچکس از اهالی حق ندارد در وقت فروش مال التجاره از قبیل ماکولات و سوخت و نطف [نفث] و کبریت و تنباکو و سیگار منات را به قیمت سه قران و پنج شاهی از سالدات و همچنین از پودرات چیهای قشونی و وکلای آنها که دارای وکالت نامه بزبان روسی و فارسی هستند قبول نکرده امتناع ورزند.

۲) اما به سالداتها قدغن اکید می شود در وقتی که نمی خواهند از اهالی چیزی بخرند بهیچوجه هیچ یک از اهالی را مجبور به تبدیل منات به قران از قرار قیمت معینه فوق ننمایند.

شهر رشت ۱۶ مارت ۱۹۱۶

از طرف ژنرال لارنوف به دستهای قشونی که منات فرمان، شارال، در ایران، اقامت دارند (قسمت اول - دو - صدمین تبیین) ت ثات منات روس در ایران بین خرید (از منات زنده تانی)

چون فراهم آوردن قرائن با اندازه حاجت برای دستهای قشونی سپرده من نهایت اشکال را ندارد و سگانه شهرهای ایران از قبول حکردن منات روس ابلا و متاع پیورزند با بدیهت قشون روس علی الخصوص سالدات دوچار منات و رحمت هستند نظر بر تابت فوق الذکر برای اینکه قشون روس و اهالی ایران را از حالت حاضره مشکله بیرون و خارج بیاوم اجازه گرفتیم که تدابیر ذیل را بکار ببریم باید قیمت منات روس بصفه از طرف گران ذوق فرمای ده کل قشون قنناز اعلیه حضرت امپراطوری مبلغ سه ترازو پنجاهی معین شده است در تمام شهرها و محال و نقاطی که دستهای قشونی توقف دارند انتشار داده شود باین معنی در شهرها بیکه قشون روس هستند اهالی باید وقتا در وقت فروش مال التجاره و لوازمات زندگی از سالدات منات را از قرار قیمت سه ترازو پنجاهی قبول کرده امتناع نورزند

برای امیری این حکم به رؤسای دستهای قشونی و ساغاری مراتب ذیل تکلیف میشود ۱) باید بوسیله قونسولهای اعلیحضرت امپراطوری و حکام محلی دولت علیه باهالی شهرها و نواحی و نقاطی که قشون روس توقف دارند اطلاع داده شود (باینطور که اعلانات راجعه به تعیین قیمت منات بزبان روسی و فارسی نوشته و در دیوارهای شهرها بچسبانند و توسط حکام محلی دولت علیه آن اعلانات را برای صاحبان املاک و خوانین بلوک و مباشرین قصبات ارسال دارند) که هیچکس از اهالی حق ندارد در وقت فروش مال التجاره از قبیل ماکولات و سوخت و نطف و کبریت و تنباکو سیگار منات را بینه سه قران و پنج شاهی از سالدات و همچنین از پودرات چیهای قشونی و وکلای آنها که دارای وکالت نامه بزبان روسی و فارسی هستند قبول نکرده امتناع ورزند

۲) اما به سالداتها قدغن اکید میشود در وقتی که نمی خواهند از اهالی چیزی بخرند بهیچوجه هیچ یک از اهالی را مجبور به تبدیل منات به قران از قرار قیمت معینه فوق ننمایند

شهر رشت ۱۶ مارت ۱۹۱۶

شماره سند: ۷۳

فوستنده: سفارت روسیه

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: اقدام علیه منافع روس در ایران

تاریخ: ۱۳ جمادی الاولی ۱۳۳۴

نمره: ۶۰

یادداشت

از قراری که^۱ از قونسولگری استرآباد به سفارت امپراطوری اطلاع می دهند اشخاص مفصله ذیل برضد دولت امپراطوری رفتار و هماره درصدد برپانمودن شورش و بلوا می باشند لهندا،

حاجی مفخم الدوله معاون حکومت شاهرود

عبدالکریم خان معاون حکومت دامغان

شاهزاده علیخان امین مالیه شاهرود

میرزا مهدی خان رئیس تلگرافخانه شاهرود

سفارت با نهایت احترام جداً از وزارت جلیله امور خارجه دولت اعلیحضرت شهریاری خواهشمند است مقرر فرمایند هرچه زودتر مشارالیهم را احضار و به جای آنها اشخاص سالم درستکار منصوب دارند. جواب مساعد را منتظر است. زیاده زحمت افزا نمی شود. امضاء^۲

سفارت دولت فویشوک امپراطوری روس

در دربار ایران

مورخه ۱۳ جمادی اولی ۱۳۳۴

نمره ۶۰

از وزارت امور خارجه روسیه در خصوص اقدام علیه منافع روس در ایران و بلوا می باشند اشخاص مفصله ذیل برضد دولت امپراطوری رفتار و هماره درصدد برپانمودن شورش و بلوا می باشند لهندا،
حاجی مفخم الدوله معاون حکومت شاهرود
عبدالکریم خان معاون حکومت دامغان
شاهزاده علیخان امین مالیه شاهرود
میرزا مهدی خان رئیس تلگرافخانه شاهرود
سفارت با نهایت احترام جداً از وزارت جلیله امور خارجه دولت اعلیحضرت شهریاری خواهشمند است مقرر فرمایند هرچه زودتر مشارالیهم را احضار و به جای آنها اشخاص سالم درستکار منصوب دارند. جواب مساعد را منتظر است. زیاده زحمت افزا نمی شود. امضاء

[Handwritten signature]

۱. [از فراریکه] مکرر
۲. بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۳۴ ه. ق، کارتن ۴۶، دوسیه ۱.

شماره سند: ۷۴

فرستنده: هیئت دولت

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: عدم خروج دولت مرکزی از پایتخت

تاریخ: ۱۹ شوال ۱۳۳۴

نمره: —

به موجب امر قدرقدر ملوکانه روزشنبه نوزدهم شوال لوی ٹیل ۱۳۳۴ مجلسی مرکب از اشخاص ذیل در دربار صاحبقرانیه تشکیل یافته، بعد از شرف اندوزی خاکپای مهر اعتلای بندگان اعلیحضرت قویشوکت اقدس همایون شاهنشاهی ارواحنا فداه و مراجعت از حضور همایونی درباب حرکت موکب ملوکانه در طهران و یا توقف در پایتخت بعد از مذاکره رأی داده شد و حضوراً فی المجلس استخراج رأی به عمل آمده سی و سه رأی مخفی در توقف و دو رأی مخفی در حرکت قرائت شد. پس از انجام به این امر اعضای مجلس مطلبی را که قابل اهمیت دانسته و متفقاً به خاکپای مبارک ملوکانه بعد از مذاکره پیشنهاد می نمایند این است که به رعایت اصول بی طرفی که دولت ایران از ابتدای ظهور جنگ حاضر اعلان نموده، محض جلوگیری از حرکت سفرای دول متحابه روس و انگلیس و متفقین آنها از دربار ایران باید از طرف دولت به فوریت اقدام و اهتمام شود که اسباب تأمین خاطر نمایندگان محترم دول فوق الذکر فراهم گردید و بالخصوص حوزه پایتخت شاهنشاهی از هرگونه کشمکش مصون بوده و از تجاوز قشون اجانب ایمن بماند تا تمام نمایندگان خارجه و اتباعشان بتوانند به آسایش و احترام در طهران باقی مانده، حتی المقدور از این بابت محذوری برای دولت و ملت ایران اتفاق نیفتد.

ظل السلطان - کامران میرزا امیرکبیر - شعاع السلطنه - عضدالسلطان - صدرالعلما -

آقامیرزا محسن - امام جمعه خویی - حاجی میرزا ابوالقاسم امام جمعه سابق طهران - آقاسید

محمد امام جمعه حالیه طهران - عین الدوله - مستوفی الممالک - علاء السلطنه - سعد الدوله - مشیرالدوله - مؤتمن الممالک - صمصام السلطنه - قوام الدوله - مخیر السلطنه - سردار منصور - مشیر اعظم - سردار کبیر - ممتازالملک - ممتازالدوله - شهاب الدوله - قوام السلطنه - حاج محتشم السلطنه - دبیر الممالک - مستشارالدوله - مشاور الممالک - نصرالملک - حکیم الملک - آقا سیدکمال الدین - حاج یمین الملک^۱

۱. پایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۳۴ ه. ق، کارتن ۶۶، دوسیه ۴.

وزارت امور خارجه

اداره
سواد مطبوعه نشریه در خصوص امور
مور ۱۶ اسفند ۱۳۳۴
نمره

موضوع: درگیریهای قشون روس و تراکمه استرآباد (سواد گزارش)
تاریخ: ۱۳ ذی حجه ۱۳۳۴
نمره: ۱۳۶۸

موضوع: درگیریهای قشون روس و تراکمه استرآباد (سواد گزارش)
تاریخ: ۱۳ ذی حجه ۱۳۳۴
نمره: ۱۳۶۸

شماره سند: ۷۵

فرستنده: کارگزاری استرآباد

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: درگیریهای قشون روس و تراکمه استرآباد (سواد گزارش)

تاریخ: ۱۳ ذی حجه ۱۳۳۴

نمره: ۱۳۶۸

تلگراف استرآباد

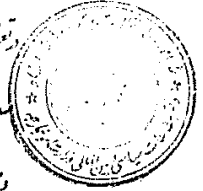
در تعقیب نمره ۲۷۳ دوروز است قشون روس و تراکمه در پل حاجی قره دوفرسخی استرآباد مشغول جنگ صدای توپ به فاصله شنیده می شود راپورت صحیح از جزئیات جنگ بدست نیامده، عدۀ مقتولین و مجروحین طرفین معلوم نیست. از قرار مذکور روسها تا آق قلعه یک فرسخ آن طرف پل پیش رفته، تراکمه [ای] که از خاک روس آمده اند در سنگر سواد چهار فرسخی واق گمیش دو فرسخی آق قلعه اجتماع دارند. قره بلاغ که پولکونیک بیالونویچ به عنوان زراعت اجاره داشته و حوالی گمیش تپه که اجزای کمپانی فلاحت روسیه سکونت و زراعت داشته آن تراکمه آنها را غارت و فون صامصون را که از اجزای کمپانی مذکور است اسیر نموده اند کلیۀ زراعت شلتوک و پنبه اهالی استرآباد هنوز جمع آوری نشده، اگر این جنگ امتداد پیدا کرده و یزودی جلوگیری و اصلاح نشود سلب آسایش و اسباب خسارت و دوچار [دچار] قحط و غلا خواهند شد. نمره ۲۷۶ میرزا آقا

حاشیه:

- ملاحظه شد.

- ضبط شود.

وزارت امور خارجه
 اداره داتره
 مورخه ۱۳ ذی قعدة ۱۳۳۲
 نمره ۱۴۶۱
 صمیمه

تنگرانی استرآباد

تقسیم بیست و دوم قشون روس و تراکمه در پل حاجی قره در زخمی استرآباد
 مسدود تپه بنام ششده یوزد راهبست صبح از فریاد جنگ برست یامه
 و فوج همین طرفین معلوم نیست از زمانه که در روسها آن تپه یک فرسخ از مرز است
 تراکمه که از خاک روس آمد اند در سکر بود چو در زخمی دان گمش از زخمی آن
 اجتماع دارند قوه باغ و پولکونیک بیالونویچ بهر آن زراعت اجداد
 حوالی کوشش تپه که اجزای کمپانی فلاحت در سیکونت زراعت داشته
 آن تراکمه آنها را غارت و فوج با همون را که از اجزای کمپانی فلاحت است
 کله زراعت مشترک و پنجه اول استرآباد هر دو جمع آوری نشده اگر این
 دست را بدید که و بزودی بهر کسی و اصلاح نمود سبب اسایش و مساب
 خسارت و دو بار تمهید و غلا خواهم شد ۱۳۷۵ ع میرزا آقا

مفتوح
 فیروز

شماره سند: ۷۶
 فرستنده: کارگزاری استرآباد
 گیرنده: وزارت امور خارجه
 موضوع: نزاع نظامیان روس با تراکمه
 تاریخ: ۱۷ ذی حجه ۱۳۳۴
 نمره: ۲۸۲

مقام منبع وزارت جلیله امور خارجه دامت عظمته

در ضمن تلگرافهای رمز نمره ۲۷۹/۲۷۶/۲۷۳/۲۷۲/۲۱۴ / تفصیل نزاع تراکمه را با
 قشون روس به عرض رسانیده و اکنون نیز برای مزید استحضار خاطر مبارک جسارت می نماید.
 علت هیجان و اجتماع تراکمه ساکنین خاک روسیه این بوده که تقریباً دو ماه قبل به آنها اعلان
 می شود سالدات بدهند تراکمه هم یک ماه مهلت خواسته و بعد از انقضای مدت از دادن سرباز
 امتناع نموده و از آن تاریخ به بعد بنای تمرد و سرکشی را می گذارند. تا چند روز قبل که عده ای
 از قشون روس به طرف صحرا می رفته در دو فرسخی استرآباد به آقاسید محمد نام ترکمان
 آتابای که از طایفه دوکوسنچی بوده و یک نفر ترکمان دیگر مصادف شده بینشان نزاع واقع
 گردیده دو نفر قزاق زخمی و آن دو نفر ترکمان هم مقتول شدند. پس از این اتفاق، تراکمه بنای
 تاخت و تاز را گذاشته، بعضی از روسها و اجزای کمپانی فلاحت روسیه را که در یکه مازو و
 حوالی گمش تپه و قره بلاغ و غیره کشت و زرع داشتند غارت نموده و به همین سبب رشته جنگ
 کشیده شد. نهم شهر جاری قشون روس از استرآباد به پل حاجی قره که دو فرسخی است رفته،
 تراکمه هم در آن جاجمع و مشغول نزاع شدند. پس از یک شبانه روز جنگ تراکمه فرار نموده و
 روسها به آق قلعه رفتند. چند آلاچیق از او به های تراکمه آتابای که از طایفه صحنه و طعنه و غیره
 بوده غارت و آتش زده، پنجشنبه ۱۳ به استرآباد مراجعت نمودند. روسها تلفات خودشان را سه

شماره سند: ۷۷

فرستنده: سفارت روسیه

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: پرداخت اقساط بدهی اجاره شیلات توسط لیانازوف

تاریخ: ۱۲ ثور ۱۳۳۴ / ۷ د کابیر ۱۹۱۵ (۲۹ محرم ۱۳۳۴)

نمره: ۹۵۳

فدایت شوم، اداره لیانازوف از مسکو تلگرافاً توسط جنرال قونسولگری امپراطوری از وزارت جلیله امور خارجه دولت علیه تقاضا می نماید که به واسطه ترقی فوق العاده فرائک یا استمهال در تأدیه اقساط بدهی اداره مزبور داده شود یا اینکه ترتیب دیگری بدهند که رفع ضرر فوق العاده از بابت تفاوت مظنه فرائک بشود. لذا، مطلب فوق را اظهار داشته با نهایت احترام متمنی است از آن وزارت جلیله چه تصمیمی در این باب خواهند فرمود. چون اداره لیونازوف [لیانازوف] تاکنون همه قسم مساعدت را در مواقع لازمه با دولت علیه ایران نموده است. لازم است در این موقع از طرف دولت ایران هم به قبول تقاضای فوق الذکر رعایت و رفع ضرر اداره مزبوره را فرموده و از حاصل مطلب دوستدار را مطلع و قرین استحضار فرمایید. زیاده زحمت نمی دهد. امضاء

حاشیه:

- فوری است.

۱. بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۳۳ ه. ق، کارتن ۶۳، دوسیه ۲.

جنرال قونسولگری
امپراطوری روسیه
مقیم طهران
تاریخ: ۱۲ ثور ۱۳۳۴
مقتضی: ۹۵۳
نمره: ۱۹۱۵

وزارت امور خارجه
جنرال قونسولگری امپراطوری روسیه
مقیم طهران
تاریخ: ۱۲ ثور ۱۳۳۴
مقتضی: ۹۵۳
نمره: ۱۹۱۵

۱۲ درمجلس قسم، هم کتبی (۱۹۱۵) نهم است هم است
درمجلس وزارت امور خارجه، هم کتبی (۱۹۱۵) نهم است هم است
درمجلس وزارت امور خارجه، هم کتبی (۱۹۱۵) نهم است هم است
درمجلس وزارت امور خارجه، هم کتبی (۱۹۱۵) نهم است هم است
درمجلس وزارت امور خارجه، هم کتبی (۱۹۱۵) نهم است هم است

شماره سند: ۷۸

فرستنده: سفارت روسیه

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: پرداخت اقساط بدهی اجاره شیلات توسط لیانازوف

تاریخ: ۴ ربیع الثانی ۱۳۳۴ / ۲۶ یا نواری ۱۹۱۶

نمره: ۵۴

یادداشت به اداره محترمه تحریرات روس وزارت جلیله امور خارجه

اینک ترجمه مراسله موسیو ساربکوف وصی تجارتخانه لیانوزوف را مورخه ۱۲ یا نواری
هذه السنه که در خصوص پرداخت مبلغ یکصد و شصت هزار فرانک قسط یا نواری ۱۹۱۶
مال الاجاره شیلات نوشته برای استحضار آن اداره محترمه ایفاد داشته، با نهایت احترام متمنی
است که قبض رسید قسط مزبور را به جنرال قونسولگری امپراطوری ارسال فرمایند، که برای
تجارتخانه لیانوزوف فرستاده شود. زیاده احترامات فایقه را تجدید می دارد. امضاء. سجع مهر:
جنرال قونسول دولت اعلیحضرت امپراطوری روس

حاشیه:

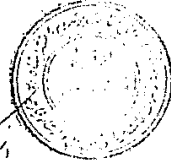
- به وزارت مالیه بنویسید

- نوشته شد.

جنرال قونسولگری
اعلیحضرت امپراطوری کل ممالک روسیه
مقیم طهران

تاریخ ۴ شهریور ۱۳۳۴
مطابق ۲۶ نواری ۱۹۱۶
نمره ۵۴

یادداشت بآدمیان گمرک گروانت در دارالکلیه امور

اینک ترجمه رساله موسیو ساربکوف وصی تجارتخانه لیانوزوف را مورخه ۱۲
یا نواری ۱۹۱۶ که در خصوص پرداخت مبلغ یکصد و شصت هزار فرانک
قسط یا نواری ۱۹۱۶ برای استحضار آن اداره محترمه ایفاد داشته، با نهایت احترام متمنی
است که قبض رسید قسط مزبور را به جنرال قونسولگری امپراطوری ارسال فرمایند، که برای
تجارتخانه لیانوزوف فرستاده شود. زیاده احترامات فایقه را تجدید می دارد. امضاء. سجع مهر:
جنرال قونسول دولت اعلیحضرت امپراطوری روس

زین امر آگاهانست تا اعلیحضرت امپراطوری

تاریخ ۴ شهریور ۱۳۳۴
مطابق ۲۶ نواری ۱۹۱۶
نمره ۵۴

شماره سند: ۷۹

فرستنده: جنرال قونسولگری روس در تهران

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: شیلات (ترجمه نامه)

تاریخ: ۱۲ نوامبر ۱۹۱۶ (۲۰ ربیع الاول ۱۳۳۴)

نمره: —

چنانچه به جنابعالی تلگراف نمودم امروز مبلغ یکصد و شصت هزار فرانک توسط بانک موسوم (برای تجارت خارجه) به پاریس برات نمودم که به نماینده بانک شاهنشاهی ایران در پاریس بابت قسط اول مورخه ۱۵-۲۸ یا نوامبر حساب دولت علیه ایران مربوط به اجاره شیلات بپردازد. چون شعبه بانک (روس برای تجارت خارجه) از پاریس اجازه وزارت خارجه برای تأدیه مبلغ مزبور تقاضا نموده اند. لذا اجازه نامه لازمه از وزارت جلیله مزبوره تحصیل نموده به بانک مزبور داد که به شعبه خود در پاریس ایفاد نماید. وجه را این جانب امروز پرداخته ام و اجازه نامه وزارت خارجه نیز امروز از پطروگراد ارسال گشته، هر چند امروز تأدیه وجه برات تلگرافی شده است و درخصوص اجازه نامه هم که توسط پست ارسال شده، مخابره تلگرافی با پاریس گشته باز ممکن است به واسطه مسائل پلتیکی این زمان شعبه بانک مقیم پاریس پرداخت وجه برات را موکول به وصول اجازه نامه نماید و بدین واسطه دوهفته تأخیر حاصل شود. بدیهی است دولت علیه را از مراتب فوق مستحضر نموده خاطر نشان نمایند که هرگاه تأدیه وجه در پاریس تا زمان رسیدن اجازه نامه وزارت خارجه تعویق افتد ایرادی نگیرند و نیز متمنی است از دولت علیه قبض رسید مبلغ مزبور را به معمول سابق تحصیل فرموده و پس از ثبت در دفتر جنرال قونسولگری برای دوستدار ارسال فرمایند. زیاده احترامات فایقه را تجدید می دارد. امضا ساریکوف^۲

۱. تکرار شده است

۲. بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۳۳ ه. ق. کارت ۶۳، دوسیه ۲.

جنرال دو سولگری
ایلیت جنرال قونسولگری روس
مقیم طهران
مورخه ۱۲ نوامبر ۱۹۱۶

مورخه ۱۲ نوامبر ۱۹۱۶
مورخه ۱۲ نوامبر ۱۹۱۶

بابت قسط اول مورخه ۱۵-۲۸ یا نوامبر حساب دولت علیه ایران مربوط به اجاره شیلات بپردازد. چون شعبه بانک (روس برای تجارت خارجه) از پاریس اجازه وزارت خارجه برای تأدیه مبلغ مزبور تقاضا نموده اند. لذا اجازه نامه لازمه از وزارت جلیله مزبوره تحصیل نموده به بانک مزبور داد که به شعبه خود در پاریس ایفاد نماید. وجه را این جانب امروز پرداخته ام و اجازه نامه وزارت خارجه نیز امروز از پطروگراد ارسال گشته، هر چند امروز تأدیه وجه برات تلگرافی شده است و درخصوص اجازه نامه هم که توسط پست ارسال شده، مخابره تلگرافی با پاریس گشته باز ممکن است به واسطه مسائل پلتیکی این زمان شعبه بانک مقیم پاریس پرداخت وجه برات را موکول به وصول اجازه نامه نماید و بدین واسطه دوهفته تأخیر حاصل شود. بدیهی است دولت علیه را از مراتب فوق مستحضر نموده خاطر نشان نمایند که هرگاه تأدیه وجه در پاریس تا زمان رسیدن اجازه نامه وزارت خارجه تعویق افتد ایرادی نگیرند و نیز متمنی است از دولت علیه قبض رسید مبلغ مزبور را به معمول سابق تحصیل فرموده و پس از ثبت در دفتر جنرال قونسولگری برای دوستدار ارسال فرمایند. زیاده احترامات فایقه را تجدید می دارد. امضا ساریکوف^۲

Pour transcription en russe.

Signature of the Consul General

شماره سند: ۸۰

فرستنده: —

گیرنده: —

موضوع: قرارداد نفت خوشتاریا (سواد)

تاریخ: ۷ حوت (۵ ربیع الثانی) توشقان ثیل ۱۳۳۴

نمره: —

قرارداد فی مابین حضرت اشرف سپهسالار اعظم و آقای خشداریا کمپانی

ماده اول - من سپهسالار اعظم نظر به مندرجات فرمان پادشاهی مورخه شعبان ۱۳۱۳ که به موجب آن امتیاز معادن نفت [نفت] محال ثلاثه تنکابن و کجور و کلارستاق به من داده شده است اظهار می دارم و کمپانی خشداریا را مأمور می نمایم که تمام اقدامات لازمه را برای اجرای امتیاز مذکور به عمل آورد. برای این مقصود و به جهت اینکه امور راجعه به انکشاف و حفر معادن آسان شود اظهار می دارم که امتیاز مذکور با تمام حقوق راجعه به آن از تاریخ حال تا نودونه سال به کمپانی خشداریا واگذار می نمایم و اصل فرمان مذکور هم که به مهر و امضا اعلیحضرت مرحوم ناصرالدین شاه مهور و ممضی و به مهر و وزیر اعلیحضرتی نیز مهور است. از جمله مهر مرحوم مجدالدوله وزیر علوم و معادن است. این نکته را هم اظهار می دارم که از تاریخ این ورقه در تمام مدت مسئولیت اجرای فرمان مذکور به عهده کمپانی خشداریا ذوی الحقوق او خواهد بود.

ماده دوم - من کمپانی خشداریا حق دارم تحقیقات لازمه در معادن نفت در مدت یک سال از تاریخ آخر جنگ و صلح دولت روسیه با سایر دول متخاصم به جا بیاورم.

ماده سوم - من خشداریای کمپانی متعهد هستم در صورتی که پیدا نمایم برای خودم یک استخراج معدن نفت در مدت معین شده نظر به ماده دوم تقدیم نمایم به حضرت اشرف پنجاه

هزار منات بدون عوض و همچنین تقدیم نمایم صد هزار منات از قرار پوطی^۱ بنا به ماده پنجم این قرار داد در این صورت مبلغ صد هزار منات پرداخته خواهد شد و بعد از قرار کسر خواهد شد.

ماده چهارم - اگر تا مدت آخر وعده یعنی در مدت یکسال از روز قرارداد صلح دولت روسیه با سایر دول متخاصم از عهده برنیایم من نخواهم پرداخت شرایط استخراج معدن نفت را که پنجاه هزار منات بدون عوض و صد هزار منات از بابت حساب^۲ پوطی و آن وقت من خشداریای کمپانی تمام اختیارات خود را از دست می دهم، یعنی آنچه که در این قرار داد به من واگذار شده است.

ماده پنجم - برای انجام این کار اگر من پیدا کنم یک استخراج نفتی متعهد هستم بدهم به حضرت اشرف از هر پوطی یک کوپیک تا زمانی که نفت حاصل بشود در محل اطراف این امتیاز با رعایت ماده سوم این قرار داد که از بابت صد هزار منات مساعده محسوب خواهد شد. ماده ششم - تمام حقوق در این امتیاز که در شعبان هزار و سیصد و سیزده اعلیحضرت مرحوم ناصرالدین شاه واگذار کرده است نیز همچنین خشداریای کمپانی آزاد است و واگذار کند به یک نفر و یا یک تجارت خانه که دارای اوراق سهام باشد. در این صورت قبول کننده این امتیاز به عهده می گیرد، تمام شرایط این قرارداد را و همچنین قرار داد پوطی که منفعت حضرت اشرف تقدیم بشود و همچنین تمام مواد این قرارداد.

ماده هفتم - در تمام اطراف که می شود نفت استخراج کرد من که سپهسالار اعظم هستم حق دارم اینکه نگاه دارم یک نفر نماینده برای مواظبت مقدار نفت استخراج شده، در هر صورت نماینده حق مداخله در امورات داخلی این اداره ندارد به جز اینکه ناظر در استخراج نفت باشد. ماده هشتم - نه من سپهسالار اعظم و نه اشخاصیکه از طرف من به آنها امتیاز واگذار

۱. پوطی: [پوت] مقیاس وزن در روسیه معادل ۱۶ کیلوگرم

۲. [از بابت حساب] تکرار شده است

می شود به هیچ وجه نمی توانند نقض کنند این امتیاز را و تغییر بدهند و خشداریای کمپانی یا اشخاصی که امتیاز از طرف من به آنها واگذار شده کاملاً و مرتباً بایست انجام بدهیم مواد این قرار داد را.

ماده نهم - موعده این قرارداد معین می شود در مدت ۹۹ سال با همین قرارداد حق تجدید خواهند داشت.

ماده دهم - تمام مذاکرات در باب این قرارداد حل می شود در محکمه سه نفری که طرفین معین نمایند حکمیت محکمه سه نفری حکمیت خواهد داشت برای طرفین. پنجم ربیع الثانی ۱۳۳۴ مطابق ۲۷ یا نوار ۱۹۱۶. محمد ولی سپهسالار اعظم. تمیر ثبت به مهر دولتی برسد، مؤید الملک مدیر کل. در دفتر ثبت اسناد وزارت خارجه در تحت نمرة ۳۰ ثبت گردید. مورخه هفتم حوت توشقان ثیل ۱۳۳۴ مطابق ۲۷ فوریه ۱۹۱۶.

وزارت امور خارجه

قرارداد میان شرکت سبسالار اعظم و آما می خشداریای کمپانی

ماده اول - این قرارداد منعقد گردید در تاریخ ۱۳۳۳ و بر مبنای این قرارداد...

ماده دوم - هر یک از طرفین این قرارداد در مدت ۹۹ سال با همین قرارداد حق تجدید خواهند داشت. ماده دهم - تمام مذاکرات در باب این قرارداد حل می شود در محکمه سه نفری که طرفین معین نمایند حکمیت محکمه سه نفری حکمیت خواهد داشت برای طرفین. پنجم ربیع الثانی ۱۳۳۴ مطابق ۲۷ یا نوار ۱۹۱۶. محمد ولی سپهسالار اعظم. تمیر ثبت به مهر دولتی برسد، مؤید الملک مدیر کل. در دفتر ثبت اسناد وزارت خارجه در تحت نمرة ۳۰ ثبت گردید. مورخه هفتم حوت توشقان ثیل ۱۳۳۴ مطابق ۲۷ فوریه ۱۹۱۶.

شماره سند: ۸۱

فرستنده: سفارت روس

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: قرارداد نفت خوشتاریا

تاریخ: ۱۰ ربیع الثانی ۱۳۳۴

نمره: ۲۱

یادداشت

سفارت اعلیحضرت امپراطوری با نهایت احترام اینک قرار داد منعقدہ فی مابین جناب مستطاب اجل آقای سپہدار اعظم و مسیو خوشتاریا را مبنی بر فرمان مورخہ شعبان سنہ ۱۳۱۳ اعلیحضرت ناصرالدین شاہ مرحوم طاب ثراہ لفأبہ وزارت جلیلہ امور خارجه دولت اعلیحضرت شہریاری ارسال داشته، توقیراً خواهشمند است مقرر فرمایند آن [قرارداد] در آن وزارت جلیلہ تصدیق و ہرچہ زودتر بہ سفارت اعادہ فرمایند. زیادہ زحمت نمی دہد! امضاء^۲

سفارت دولت قوی شوکت امپراطوری روسیہ

مقیم دیوار ایران

موضوع: ۱۰ ربیع الثانی ۱۳۳۴

نمره: ۲۱

الرد

رسالت اعلیحضرت امپراطوری با نهایت احترام اینک قرار داد منعقدہ فی مابین جناب مستطاب اجل آقای سپہدار اعظم و مسیو خوشتاریا را مبنی بر فرمان مورخہ شعبان سنہ ۱۳۱۳ اعلیحضرت ناصرالدین شاہ مرحوم طاب ثراہ لفأبہ وزارت جلیلہ امور خارجه دولت اعلیحضرت شہریاری ارسال داشته، توقیراً خواهشمند است مقرر فرمایند آن [قرارداد] در آن وزارت جلیلہ تصدیق و ہرچہ زودتر بہ سفارت اعادہ فرمایند. زیادہ زحمت نمی دہد! امضاء^۲

M. Mirzaei

۱. بایگانی اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۳۳ هـ. ق، کارتن ۳۵، دوسیه ۱۰.

۲. در مورد پاسخ این مراسم، رجوع شود بہ سند شماره ۸۴.

شماره سند: ۸۳

فرستنده: ...

گیرنده: ...

موضوع: قرار داد وزارت مالیه با خوشتاریا در مورد اجاره دادن شبه جزیره میانکاله

تاریخ: ۲۱ حوت (۶ جمادی الاول) ۱۳۳۴

نمره: ۳۴۳۷۵/۴۴۴۴

قرار داد ذیل مابین وزارت مالیه و مسیوخشتاریا تبعه دولت امپراطور روس منعقد می‌گردد.

شبه جزیره میان کاله استرآباد به حدود ذیل و شرایط مشروحه به مسیوخوشتاریا اجاره داده می‌شود؛ شمال دریای مازندران جنوب خلیج استرآباد شرق آشوراده غرب ارک پلیکان الی سامان راکماره.

(۱) مدت این اجاره از تاریخ امضاء پنجاه ساله خواهد بود.

(۲) تا پنج سال از تاریخ اجاره نامچه حاضره دیناری از بابت مال‌الاجاره بر ذمه مستأجر تعلق نمی‌گیرد.

(۳) از سال ششم صدی بیست از عایدات خالص اراضی مزبوره به دولت علیه کارسازی خواهد شد.

(۴) این اجاره فقط برای فلاحه و زراعت در اراضی مزبوره است. غیر از زراعت و فلاحه هیچ تصرفات دیگری مستأجر حق ندارد.

(۵) مال‌الاجاره هر سالی در آخر همان سال یک دفعه کارسازی خواهد شد.

(۶) دولت حق تفتیش در دفاتر کمپانی خواهد داشت.

(۷) بعد از انقضای مدت هر نوع خرجی کمپانی در اراضی مزبوره برای تسطیح و آبادانی و

مساکن رعیتی نموده باشد مجاناً و بلاعوض به دولت علیه ایران واگذار خواهد کرد.

(۸) مسیوخشتاریا می‌تواند این شبه جزیره مستأجره مزبوره خود را به شخص دیگر یا کمپانی دیگر واگذار کند، ولی آن دیگری ملتزم در رفتار به همین شرایط مذکوره است. تهران نسختین تحریر شد، فی ۲۱ برج حوت مطابق ۶ جمادی‌الاولی ۱۳۳۴ وزیر مالیه علیه علی‌الیمین الملک (وزارت مالیه) محل امضای مسیوخشتاریا^۱

حاشیه:

- این سواد از روی سوادى که اداره محاسبات وزارت امور خارجه تهیه کرده است برداشته شده.

- مهر و امضای وزارت مالیه دولت علیه ایران صحیح است منشورالملک مدیرکل.

- در دفتر ثبت اسناد وزارت خارجه در تحت نمره ۳۳ ثبت شد بتاريخ ۷ جمادی‌الاولی ۱۳۳۴ مطابق ۱۲ مارس ۱۹۱۶.

۱ - بنابر آنچه که در متن تصریح شده، عبارت مندرج «زراعت و فلاحه» می‌باشد.

وزارت امور خارجه

۱۹۱۸
مهر ۱۲

در قسمت این قرارداد به ترتیب
مهر ۱۲ ۱۳۳۴

اداره - دفتر
سواد قرارداد وزارت امور خارجه
مورخه ۲۱ صورت گرفته است
شماره ۳۴۳۱۵
۴۴۴۳

قرارداد در این زمینه در وزارت قیام و سرپرستاری و به ترتیب دولت پر ایلان در این مورد میگردند
شماره ۳۴۳۱۵ مورخه ۲۱ صورت گرفته است
شماره ۴۴۴۳

درست اینهاست که تاریخ عقد را پنج ماهه منتهی به
(۲) تاریخ آن در تاریخ این ماه و پنجم و شش روز در روز است و آن در ماه به روز در دست
تسلیت میگردند
(۳) در این ماه هم صدر است که در این ماه است خاص در این ماه در دست علی بن ابی طالب
قرارداد
(۴) در این ماه به نفع بر این است در این ماه در این ماه در دست غیر از دست
در این ماه به نفع بر این است در این ماه در این ماه در دست غیر از دست
(۵) آن در این ماه به نفع بر این است در این ماه در این ماه در دست غیر از دست
(۶) در این ماه به نفع بر این است در این ماه در این ماه در دست غیر از دست
(۷) در این ماه به نفع بر این است در این ماه در این ماه در دست غیر از دست
(۸) در این ماه به نفع بر این است در این ماه در این ماه در دست غیر از دست
(۹) در این ماه به نفع بر این است در این ماه در این ماه در دست غیر از دست
(۱۰) در این ماه به نفع بر این است در این ماه در این ماه در دست غیر از دست
(۱۱) در این ماه به نفع بر این است در این ماه در این ماه در دست غیر از دست
در این ماه به نفع بر این است در این ماه در این ماه در دست غیر از دست
در این ماه به نفع بر این است در این ماه در این ماه در دست غیر از دست

این قرارداد از طرف وزارت امور خارجه ایران
در وزارت امور خارجه تهران
بر این است

شماره سند: ۸۴

فرستنده: —

گیرنده: —

موضوع: قرارداد سپهسالار با خوشتاریا در مورد استخراج نفت شمال (سواد)

تاریخ: ۷ جمادی الاول ۱۳۳۴

نمره: ۳۴

سواد قرارداد حضرت اشرف سپهسالار اعظم با مسیو خوشتاریا

اول - نظریه اینکه آکاکی میفودی نویج خشداریا از دولت علیه ایران در تاریخ یکشنبه هفتم جمادی الاولی ۱۳۳۴ حق انحصار مخصوص برای کشف و استخراج نفت و موم طبیعی و قیر در ایالات استرآباد و مازندران و گیلان تحصیل کرده است این جانب سپهسالار اعظم نیز برای کشف و استخراج معادن مفیده [ای] که در امتیاز نامه فوق ذکر شده یعنی نفت و موم طبیعی قیر اراضی متعلقه خود را از ایالات استرآباد مازندران و گیلان به استثنای املاک تنکابن و کجور کلارستاق که در موضوع آنها قرار داد جداگانه در تاریخ ۵ ربیع الثانی ۱۳۳۴ در باب استخراج نفت داده شده است به مسیو خشداریا از مدت (۸۰) سال واگذار می نماید.

دوم - از هر یو پو نفت و موم طبیعی و قیر که استخراج خواهد شد مسیو خشداریا به حضرت اشرف سپهسالار اعظم باید همه ساله نیم کپک قبل از انقضای یک ماه بعد از تعیین محاسبات سالیانه بپردازد و آن قیمتی که از این محصولات معادن برای استخراج و حمل و نقل به مصرف خواهد رسید. حضرت اشرف سپهسالار اعظم حق این استفاده را از آنها نخواهند داشت و تعیین یک مقدار استخراج محصولات معادن برای حقوق معینه [ای] که آزاد باید استفاده نمایند از روی دفاتر مسیو خشداریا معین خواهد شد.

سوم - این جانب سپهسالار اعظم در مدت تمام این امتیاز نامه یعنی هشتاد سال اراضی

لازمه برای تأمین ابنیه جهت استخراج و حمل و نقل نפט و موم طبیعی و قیر و کلیه لوازم راجع به این استخراج مجاناً به مسیو خشداریا واگذار می نمایم.

چهارم - کلیه امتیازات و تعهدات این قرار داد را مسیو خشداریا، می تواند به شخص ثالث یا تجارتخانه و کمپانی کلاً و جزواً واگذار نماید، مشروط بر اینکه قائم مقام مشارالیه به توافق تعهدات این قرار داد رفتار نماید.

پنجم - این جانب سپهسالار اعظم متعهد می شوم که مسیو خشداریا، یا به قائم مقام مشارالیه در موقع انعقاد قرارداد در باب اراضی که در امتیاز نامه مزبور ذکر شده است مساعدت نماید.

ششم - اگر مسیو خشداریا و قائم مقام مشارالیه موافق این قرارداد کماکان رفتار نمایند، در این صورت نه حضرت اشرف سپهسالار اعظم و نه اینکه قایم مقام معزی الیه به هیچ وجه من - الوجوه حق تغییر یا نقض این قرار داد را ندارند!

محمد ولی سپهسالار اعظم صحیح است

محل مهر سپهسالار اعظم

خوشتاریا

در دفتر ثبت اسناد وزارت خارجه در تحت نمره ۳۴ ثبت شد.

به تاریخ ۷ جمادی الاولی ۱۳۳۴

۱۲ مارس ۱۹۱۶

وزارت امور خارجه

اسناد وزارت امور خارجه ثبت اسناد اسناد اعظم

اول - در این سند درج شده است که برای مدت بیست سال از تاریخ امضاء این سند در این وزارت امور خارجه در تحت نمره ۳۴ ثبت شد و در این مدت کلیه امتیازات و تعهدات این قرار داد را مسیو خشداریا، می تواند به شخص ثالث یا تجارتخانه و کمپانی کلاً و جزواً واگذار نماید، مشروط بر اینکه قائم مقام مشارالیه به توافق تعهدات این قرار داد رفتار نماید. پنجم - این جانب سپهسالار اعظم متعهد می شوم که مسیو خشداریا، یا به قائم مقام مشارالیه در موقع انعقاد قرارداد در باب اراضی که در امتیاز نامه مزبور ذکر شده است مساعدت نماید. ششم - اگر مسیو خشداریا و قائم مقام مشارالیه موافق این قرارداد کماکان رفتار نمایند، در این صورت نه حضرت اشرف سپهسالار اعظم و نه اینکه قایم مقام معزی الیه به هیچ وجه من - الوجوه حق تغییر یا نقض این قرار داد را ندارند!

محمد ولی سپهسالار اعظم

در دفتر ثبت اسناد وزارت خارجه در تحت نمره ۳۴ ثبت شد
تاریخ ۷ جمادی الاولی ۱۳۳۴
۱۲ مارس ۱۹۱۶

شماره سند: ۸۵

فرستنده: کارگزاری بندرجز

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: تلگراف کارگزاری بندرجز در خصوص امتیاز نفت شمال (سواد)

تاریخ: ۱۵ رمضان ۱۳۳۴

نمره: ۱۰۳۲

تلگراف بندرجز

دیشب محمد جعفر میرزا با امیر عجیبی گرجی با کشتی پست به بندر جز آمده، اظهار داشتند که امتیازات کلیه نفت [نفت] شمال را گرفته‌ایم و از کارگزاری مساعدت می‌خواهیم. منتظر دستورالعمل فوری. نمره ۶۹، ۲۲ سرطان محمد الحسینی

حاشیه:

اداره روس امتیاز نفت به خوشتاریا داده شده اگر آن اشخاص از جانب او آمده‌اند و سفارشنامه از او دارند چه عیبی دارد و الاجواب رد بدهید.

وزارت امور خارجه

اداره اداره

مورخه ۱۵ رمضان ۱۳۳۴

نمره ۱۰۳۲

دوسیه

تلگراف بندرجز

نائب محمد جعفر میرزا با امیر عجیبی گرجی با کشتی پست به بندر جز آمده اظهار داشتند که امتیازات کلیه نفت شمال را گرفته‌ایم و از کارگزاری مساعدت می‌خواهیم.

ساعت ۹ صبح منتظر دستورالعمل فوری ۲۲ سرطان

نادر احمد محمد حسینی

Handwritten notes and signatures at the bottom left of the document.

شماره سند: ۸۶

فرستنده: وزارت مالیه

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: امتیاز نفت شمال

تاریخ: ۲۷ سنبله ۱۳۳۴ (۲۱ ذیقعه ۱۳۳۴)

نمره: ۱۵۵۲۳

وزارت جلیله امور خارجه

راجع به اقدامات شاهزاده محمد جعفر میرزا که به عنوان رئیس معادن و امتیازات نفت [نفت] شمال از طرف آن وزارت جلیله و وزارت فواید عامه به اتفاق مأمورین شرکت خوشتاریا وارد بندر جز شده، راپورتی از رئیس گمرکات آنجا به اداره مرکزی گمرکات رسیده، و سوادش را به وزارت مالیه فرستاده‌اند. اینک سواد راپورت مزبور محض استحضار خاطر محترم اولیای آن وزارت جلیله تلوأ ارسال می‌شود که نسبت به مندرجات آن کاملاً دقت نظر فرموده مقرر فرمایید در جلوگیری از عملیات بی‌رویه مأمورین جداً اقدامات موثره به عمل آورده نتیجه را هم به وزارت مالیه اعلام دارند تا جواب اداره مرکزی گمرکات برطبق آن صادر گردد. امضا

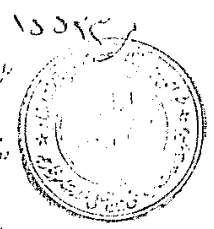
حاشیه:

- محمد جعفر میرزا نماینده وزارت خارجه نیست وانگهی ظروف و اسباب سرمیز و غیره جزو اشیای معاف از حقوق گمرک محسوب نمی‌شود.
قرارداد خوشتاریا جواب داده‌ایم.^۲

۱. بایگانی اسناد وزارت امور خارجه سال ۱۳۳۴ ه. ق، کارتن ۳۶، دوسیه ۱۱.
۲. در مورد پاسخ این مراسله، رجوع شود به سند شماره ۹۰.

وزارت مالیه
کابینه وزیر

طهران بتاريخ ۲۸ سنبله ۱۳۳۴ ع

وزارت معینه امور خارجه
راجع به اقدامات شاهزاده محمد جعفر میرزا که به عنوان رئیس معادن و امتیازات نفت شمال از طرف آن وزارت جلیله و وزارت فواید عامه به اتفاق مأمورین شرکت خوشتاریا وارد بندر جز شده، راپورتی از رئیس گمرکات آنجا به اداره مرکزی گمرکات رسیده، و سوادش را به وزارت مالیه فرستاده‌اند. اینک سواد راپورت مزبور محض استحضار خاطر محترم اولیای آن وزارت جلیله تلوأ ارسال می‌شود که نسبت به مندرجات آن کاملاً دقت نظر فرموده مقرر فرمایید در جلوگیری از عملیات بی‌رویه مأمورین جداً اقدامات موثره به عمل آورده نتیجه را هم به وزارت مالیه اعلام دارند تا جواب اداره مرکزی گمرکات برطبق آن صادر گردد. امضا

۹۷
امیر کورنیلوف
وزیر امور خارجه
وزارت امور خارجه
تاریخ ۲۸ سنبله ۱۳۳۴ ع